

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVI.

Balandis — April 7, 1971

Nr. 26

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LT. CALLEY BYLA

NETIKĖTA REAKCIJA Į NUBAUDIMĄ

Lt. William Calley nu-baudimas kalėjimu iki gyvos galvos JAV-bėse sukėlė protestų audrą, kurios pasekoje prezidentas patvarkė, kad leitenantas tolimesnės savo bylos eigos, kuri gali užsitęsti ilgus metus, galės laukti ne kalėjime, bet daugiau patogiose sąlygose. Protestuojama įvairiausiais sumetimais. Vieni aiškina, kad karas iš viso yra nusi-kaltimas. Dėl to, jei ką ir bausti dėl jo vedimo būdo, tai tikpačius vyriausius, pradedant presiden-tu. Kiti mano, kad turint galvoje Vietnamo karo pobūdį, ten labai sunku išskirti kas kaltas ar ne-kaltas, ir dėl to nėra cia ko prasidėti su bylom, ku-rios gali palaužti ir taip neaukštą JAV karių Viet-name moralę. Abiejų pa-žiūrų šalininkai demago-giškai teigia, kad leitenantas Calley tėra tik 'atpirkimo ožys'.

Tos pažiūros nebuvo svetimos ir kariuome-nės teismo prisieku-siems, kurie visi yra tar-navę Vietnamą. Poilgiau-sio svarstymo tokio tei-smo istorijoje, prisieku-sieji visdėlto nutarė, kad Lt. Calley be jokio reika-lo išžudė bent 22 My Lai kaimo gyventojus, jų tarpe moteris ir kūdi-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

kius. Tiesa, lakūnai bom-barduodami karinius tai kinius ar kartais ir gry-nai civilius, kaip 2-rojo pasaulinio karo metu JAV ir D. Britanijos avi-acija Vokietijos mies-tus, nužudo daug daugiau žmonių, bet tokiais atve-jais lakūnai neturi pasi-rinkimo. Lt. Calley ga-lėjo palikti savo aukas gyvas, jis neturėjo įsaky-mo jas nužudyti, už tat prisiekusieji neturėjo ki-to pasirinkimo, kaip jį pripažinti kaltu.

Galima įsivaizduoti kad tą dabar Amerikoje sukeltą triukšmą supik-tu pasitenkinimu gali su-tikti vadinamų 'karo nu-sikaltėlių' palikuonys Vo-kietijoje ir Japonijoje. Juk ten po paskutinio ka-ro buvo mirtimi nubausti ir tie generolai, kurių daliniai atliko civilių eg-zekucijas arba kankini-mus, nors ir nebuvo jo-kio įrodymo, kad tie ge-nerolai apie tuos atstiči-kimus būtų asmeniškai žinoję ar juos patvarkę. Pagal Nuerenberge pri-taikintus principus turi būti nubausti ne tik lt.

Calley ir aukštesni jo di-vizijos vadai, bet ir vyr. kariuomenės vadas Viet-name ir net prezidentas Johnsonas.

Mums Nuerenbergo teismas niekados neat-rodė per daug rimtai, nes jame teisėjais sėdė-jo ir sovietų atstovai, sovietų, kurių rekordą nekaltų žmonių žudyme turbūt niekas negalės pralenkti.

Pasiteisinimas tų 'ka-ro nusikaltėlių' teismų buvo toks, kad jie, rasit, nustatys griežtesnes tai-sykes ateities karams, tačiau Vietnamo ir visi kiti vadinami 'tautinio išsilaisvinimo' karai parodė, kad juose ne-įmanoma laikytis ne tik naujesnių, bet ir senes-nių karo teisės iš perei-to šimtmečio pabaigos nuostatų. Grįžtant prie Calley bylos vėta prisiminti, kad karą Viet-name ne JAV pradėjo ir ne jos nustatė ten karia-vimo būdą.

• Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentai ko-vo 27 d. pasiuntė 30 prašy-mų Turkijos ministrui pir-mininkui, kad neišduotų Brazilskų bolševikams.

Vasario 16 gimnazijos 20-mečio šventės dalyvių dalis: pirmoje eilėje trečias iš kairės: Šiaurės Ba-deno mokyklų priežiūros įstaigos vedėjas dr. Zeisel, Baden-Wuertembergo Vidaus reikalų ministerijos pabėgėlių reikalams atstovas A. Hasenohr., Šiaurės Badeno vyriausybės prezidiumo at-stovas Mock, rašytojas dr. Buddensieg ir kiti. Viršuje: Vasario 16 gimnazijos direktorius V. Natkevi-čius ir tautinių šokių grupė šventės metu.

SNIEČKUS VĖL PUOLA UŽSIENIO LIETUVIUS

Lietuvių išeivių Vaka-ruose veikla gyvėja, okup. Lietuvos komunis-tai tai pabrėžia ypač šių metų pirmaisiais mėne-siais. Apie tą veiklą jau kalbėjo A. Sniečkus Lie-tuvos komunistų 16-me suvažiavime Vilniuje, ko-vo 3-5 d. Kiek vėliau Vil-niuje, kovo 12 d. įvyku-siame komjaunimo cent-ro komiteto penktame plenumo, tos organizaci-jos pirmojo sekretori-riaus V. Morkūno prane-šime dar pabrėžta: "per pastaruosius dvejus me-tus pastebėta, jog buržu-azinė nacionalistinė ra-dijo propaganda, skirta Tarybų Lietuvai, vis au-ga. Du kartus padaugė-jo centrų, užtvindančių eterį antitarybinėm kal-bom: žymiai padidėjo lai-dų apimtis".

V. Morkūnas, toliau kalbėdamas apie šimtus tūkstančių išeivių Vaka-ruose, pastebi, kad esą, nedaugelis jų yra nuož-niais socializmo prie-šais ir kad jie "stengia-si visaip stiprinti savo įtaką jaunimui". Jis ran-da dar kitas tų išeivių įtakos Lietuvai taria-mas. blogybes -- esą, "kai kada giminystės ry-šiai, be to, dar sutvirtin-ti 'dovanomis', ne tik kursto miesčionišką ažiotažą (spekuliaciją), bet ir formuoja nesu-brendusių, ribotų žmo-nių vaizduotėje idilišką visuotinės gerovės Va-karuose paveikslėlius". (Matyti, Balfo siuntiniai Lietuvoje kelią teigiamą

Vakarų vaizdą. Kaip tai suderinti su nuolat komu-nistų spaudoje minimais skarmalų siuntinėji-mais?)

Tačiau tai dar ne vi-si kaltinimai išeiviams Vakaruose. Vienas jų, tai vad. buržuazinės pro-pagandos tarnybos (ra-dijo siųstuva?) sieki-mai panaudoti turizmą...

Vėl teigiama, kad miesčioniškumas "kol kas dar gana stipriai vei-kiąs jaunimą".

Komjaunimo vadai pa-siryžę toliau stiprinti ateizmą. Tai liudija Mor-kūno teiginys: Lietuvoje kol kas dar gajos senų laikų atgyvenos, nes bu-tytininkai propaguoja priešišką moralę.

A. Sniečkus, savo ata-skaitoje, pateiktoje okup. Lietuvos kom-partijos suvažiavime, š. m. kovo mėn. 3 d., kal-bėdamas apie komunis-tų uždavinius ideologinėje srityje, ne tik palietė, pavardžių "neminėda-mas, tariamuosius Lie-tuvos išdavikus ir puolė tariamai gėdingą lietu-vių išeivių Vakaruose vaidmenį. Sniečkus dar pripažino, kad Vakarų ideologai, esą, dabar vei-kia rafinuotiau, kitais žodžiais, komunistai pri-pažįsta, kad išeivių po-litinė veikla esanti pavei-kesnė, tobulesnė. Pagal Sniečkų, tie išeivių ide-ologai "deda viltis į vis dar esamus nacionalisti-nių elementų likučius ir labiausiai atsilikusius (Nukelta į 2 psl.)

Kas nauja Pasaulyje

• SOVIETŲ kompartijos su-važiavimas Maskvoje pirmąją savaitę daugiausiai svarstė už-sienio politikos problemas. Užs. reikalų ministeris Gromyko pa-reiškė, kad Maskva pageidauja geresnių santykių su Amerika ir komunistine Kinija.

• TCHANG KAI-CHEKAS, ku-riam yra 83 metai amžiaus, su nerimu stebi Formozoje augan-tį autonomistinį judėjimą, kuris 1947 metais kinų nacionalistų armijos buvo užgniaužtas (10, 000 žuvusių), bet ne likviduotas. Šiandien Amerikai pradėjus su-artėjimą su kom. Kinija ir aplėi-džiant Tchang Kai-Cheko na-cion. vyriausybę, Formozos au-tonomistų judėjimas sparčiau žingsniu auga. Manoma, kad su-teikus Formozai nepriklausomy-bę, savaime išsispręstų dviejų Kinijų klausimas.

• PIETŲ VIETNAMO karinės jėgos, remiamos amerikiečių aviacijos, praeitą savaitę po stip-rių kautynių prie Dakto atsistėmė artilerijos bazę nr. 6, kuri buvo prieš uždūta. Komunistai mū-šio lauke paliko 200 savo karių.

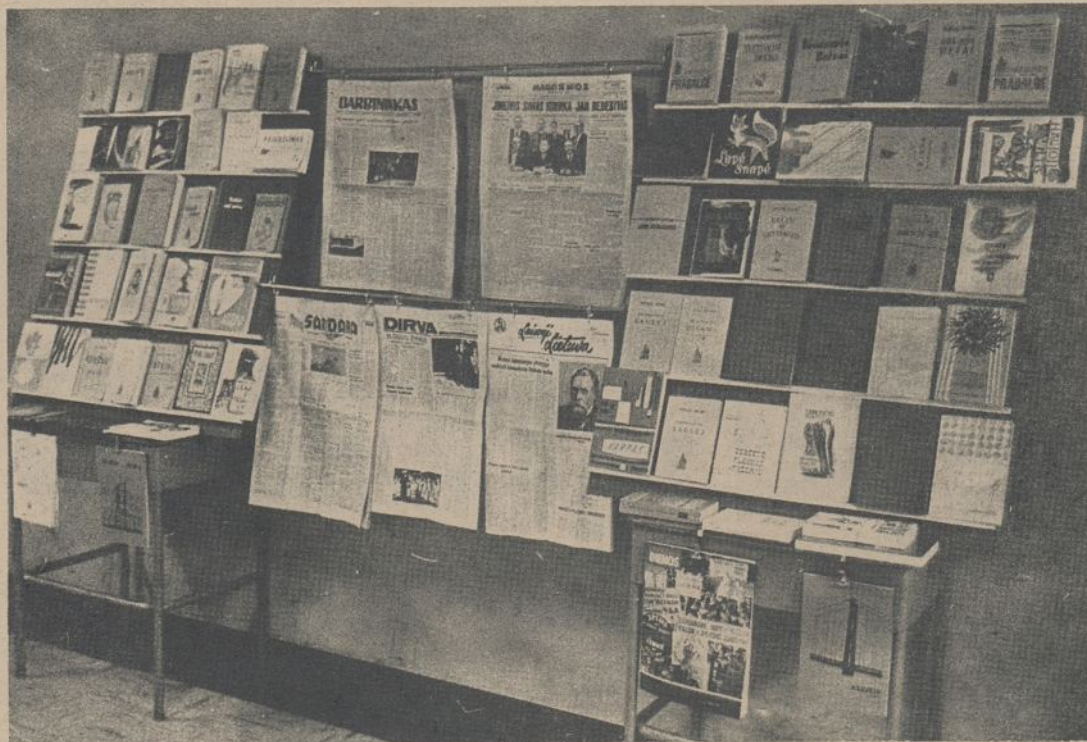
• ARGENTINOJE naujoji gen. Lanusse vyriausybė reabilitavo visas politines partijas, kurios buvo uždarytos 1966 metais, į-skaitant ir peronistų partiją.

• RYTŲ PAKISTANE, kaip skelbia vyriausybės sluoksniai, ramumas atstatytas ir vyriaus-ybės kariuomenė kontroliuoja visus miestus. Šeichas Mujibur Rahman, kuris Bengaliją buvo paskelbęs nepriklausoma valsty-be, suimtas ir nugabentas į va-karų Pakistaną.

• SOVIETŲ gynybos ministe-ris maršalas Grečko komparti-jos suvažiavime pareiškė, kad raudonoji armija pasiruošusi nu-bausti galimą agresorių jo pa-ties teritorijoje, iš kurios jis bus pasiruošęs peržengti Sovie-tijos sienas.

Pedagoginio Lituanistikos Instituto mėcenatų pobūvy kovo 28 d. rėmėjams buvo parodytos visos moko-mosios priemonės, kieno pinigais jos įgytos ir kaip jos planuotos į mokomąjį darbą. Pobūvyje buvo pa-minėta ir tuo laiku iš spaudos išėjusi Dr. Prano Skardžiaus "Ankstyvesnė ir dabartinė lietuvių bendrinės kalbos vartoseną", kurios mėcenatas -- Liet. Tautinis Akademinis Sambūris, tai knygai išleisti pa-skyręs 1000 dol. Pirmoj eilėje iš kairės: Juozas Šulaitis, Liet. Tautinės Sąjungos Cicero skyriaus pirm., kurio vadovaujamas skyrius Vaižganto "Rimams ir Nerimams" išleisti 1969 m. paskyrė 500 dol., toliau Liet. Tautinio Akademinio Sambūrio nariai: pirm. Kazys Kasakaitis, adv. Jonas Našlėtnas ir Karolis Drunga.

Dalis Pedagoginio Lituanistikos Instituto koridorinės skaityklos, kuri veikia Chicago Jaujimo Cen-tro II aukšto koridoriuje. Laikas nuo laiko skaitykla iliustruojama papildomais istoriniais ar kitokiais pa-veiksiais. Čia kartais atliekamos ir pagrindinės pamokos. Šiuo metu skaitykloje iškabinti bdingesnių-jų Lietuvos paukščių paveiksai (gegužės, lakštingalos, gandro...) ir transliuojami tų paukščių garsai. Prieš pamokas ir pertraukų metu transliuojamos lietuviškos dainos ir kitokios muzikiniai kūriniai. Tai galima padaryti dėka Juozo ir Antaninos Vasiukevičių, kurie garso stiprintuvui įsigyti paskyrė 500 dol. Skaitykla prieš pamokas sumontuojama, o po pamokų ji vėl išgraižinama, nes koridoriuje nepamokų me-tu jos negalima laikyti, o pastovaus kambario tokiai skaityklai J. Centre tuo tarpu dar nėra.

KAZYS ŠKIRPA

RUNGTYNĖS SU NACIAIS DĖL LIETUVOS

Kada Lietuva jau buvo 1940 metais netekusi valstybinio suverenumo ir visų priemonių ginti savo laisvę, buvo nebelengva apsispręsti ir surasti kelią kaip atkurti tai, kas buvo prarasta.

Lietuvių Aktyvistų Frontas, sutrumpintai LAF, negalėjo atstoti Lietuvos valstybės organizuoto gynimosi nei pozityvi tarptautinės teisės nei santykiams su Vokietija, iš kurios norėta susilaukti pagalbos, nes tebuvo revoliucinio pobūdžio konspiratyvinis kovos sąjūdis. Jis bazavosi teisinga prielaida, jog Maskvos-Berlyno ano meto paktas ilgai neišvers ir vienos ar kitos pusės bus susprogdintas, bet nuo pat LAF susidarymo pradžios nebuvo jokio tikrumo, ar tokia proga pavyktų Lietuvos valstybinį savarnakiškumą atkurti ir ar hitlerinė Vokietijos vadovybė su Lietuva, atsikūrusia revoliuciniu keliu, norėtų skaitytis, kai pati turėjo imperialistinių tikslų į mūsų kraštą.

Iš kitos pusės, kitokio pasirinkimo nebuvo, kaip siekti sakyto pakto laukimą sustiprindami išnaudoti Lietuvos naujam prisikėlimui, arba bent paryškinti lietuvių tautos valios ir teisės į laisvę ir valstybinę nepriklausomybę, kad nuplovus gėdos dėmę nuo mūsų kartos už savos valstybės praradimą be pasipriešinimo šviesios tautos garbei apginti.

Kadangi ano meto vokiečių politika Lietuvos atžvilgiu nebuvo galima pasitikėti, tai, kad apsidraudus nuo bet kokių susiklaidinimų, 1941 m. kovo 24 d. slapčia "Lietuvai išlaisvinti nurodymuose", buvau sugestijonavęs pagrindžio centrą Vilniuje ir Kaune šitą:

Būtų klaidinga manyti, kad tegalime atstatyti savo valstybę vien svetima pagalba ir kad todėl nebūtų prasmės aukoti mūsų tautos geriausių sūnus nelygioje kovoje su galingesniu priešu, Lietuva, atstatyta svetimomis rankomis, mums nebūtų miela. Be to, jos niekas mums neatstytų, jei patys nesiimsime jos atstatyti. Pagalba mums, mažai tautai, yra reikalinga ir būtina, bet tik pagalba. Visą gi kovos našta turime pasiimti ant savo pečių. Jūs pajėgsime daugiau jos pakelti, tuo daugiau gausime norimos pagalbos ir lengviau pasieksime tikslą. Ta pagalba, susidedanti Europos rytuose aplinkybių dėka, ateina visai natūraliai, tik mokėjime ją racionaliai savo interesui išnaudoti. Numatytomis sąlygomis ją geriausiai išnaudosime, jei, lemiamam momentui atėjus, patys stversimės ginklo -- paėmsime krašto valdymą patys, bet nelauksime, kad mums kas iš šalies padarytų tokia malonę.

Kalbant apie naujos Krašto Vyriausybės klausimą, toliau sakytuose "nurodymuose" buvo sugestijonuota:

-- Jei dėl Vyriausybės sudarymo su vokiečiais susitarti nepavyktų, kitaip sakant -- jei vokiečiams pradėjus puolimą, nebūtų išlektų platina Vyriausybės ir Aktyvistų Fronto atsišaukimų, o taip pat apie Vyriausybės susidarymą nieko iš Berlyno per radiją nebūtų pranešta, tai reikia laukti, jog vokiečiai Lietuvos atžvilgiu dar turi užpakalinių tikslų...

Nuo sukilimo bergi ir tokiu atveju susilaikyti nereikia. Jis turi būti vykdomas, kaip paruoštas, siekiant pagrobti krašto valdymą aparatą ir savo rankas. Krašto Vyriausybę tokiam atsitikime turėtų paskelbti Vilniaus centras (faktiškai, tam centrui dėl areštų susiparalizavus, Vyriausybės paskelbimą atliko Kauno centras -- KŠ) revoliuciniu keliu, kad pastatytų vokiečius prieš įvykusių faktą...

Kaip dabar visiems žinoma, Lietuvos Laik. Vyriausybės paskelbimas taip revoliuciniu ir įvyko, kitaip sakant -- be susitarimo su Reichu. Kadangi ji buvo paskelbta Birželio 23 dienos mūsų tautos sukilėlių prieš hitlerinės Vokietijos valią, tai Lietuvos dipl. postui Berlyne teko atsilaukiyti prieš tikrą nacių audrą, kuri buvo to pasekoje kilusi.

SUSITARIMO ILIUZIJOS

Nuo pat LAF veiklos pradžios nebuvo tikra, ar, momentui pribrendus, pavyks dėl naujos Krašto Vyriausybės sudarymo su vokiečiais susitarti. Tik nebuvo aišku ar Užs. Reik. M-ją vengė ta tema iš anksto kalbėtis, kad neat-skleistų Reicho vadovybės slapto apsisprendimo paruošti bolševikų Rusijai didžiųjų staigmenų, ar dėl to, kad ta vadovybė galando ginklus taip pat ir prieš Lietuvos valstybinio suverenumo atkūrimą, ir todėl von Ribbentropui nebuvę iš viso prasmės tar-

tis su manim, kaip legaliu Lietuvos diplomatinio atstovu Vokietijoje.

Tačiau reikia pastebėti, jog iš mūsų pačių pusės neišvengta stambesnių klaidų, be abejo, nės, negalėjusių nuteikti Reicho politinę vadovybę pozityviau sakyto-

ju Lietuvai svarbiu klausimu. Vienu iš tokių nepasiziūdrėjimų buvo vadinamieji "Kybartų aktai". Jų ne tik nebuvo galima panaudoti, bet nė apie juos užsiminti Vok. Užs. Reik. M-je, kadangi tų aktų mandatorius buvo savo laiku tos ministerijos palaikytas persona non grata Reicho vyriausybei. Kitas susitarimui ypač kenksmingas atsitikimas buvo šitas:

Prezidentui A. Smetonai besiveržiant užjūrą, jam, buvo iš Lietuvos diplomatijos pusės patarta laikytis rezervuotai ir vengti bet kokių viešų pareiškimų. Turėta omenyje pirmoje eilėje pareiškimus, kuriuos vokiečiai galėtų suprasti kaip nukreiptus prieš Vokietiją ar panašiai juos interpretuoti. Šis atsargumas iš A. Smetonos pusės, kaip Lietuvos Resp. Prezidento, buvo ypač pageidaujamas atsižvelgiant į tai, jog per pasiuntinių konferenciją Romoje buvo nusistatyta ne tik nevengti suartėjimo su Vokietija, bet net siekti jos paramos Lietuvai nusi-

kratyti bolševizmo ir atkurti Lietuvos valstybinį suverenumą. Deja, nu-plaukęs į Jungtines Amerikos Valstybes 1941 m. kovo 10 d., A. Smetona nesilaikė rezervuotai, bet tuoju pat šoko į amerikiečių propagandos vandenį prieš Vokietiją. Jis lyg buvo pamiršęs savo paties pareikštą man pritartimą LAF suplanuotai veiklai Lietuvai atkurti ir išakmiai prašęs, kad daryčiau viską, kas tik bus įmanoma, Tėvynei-Lituvai gelbėti.

Dėl to jau 1941 m. balandžio mėn. vienas iš Vok. Užs. Reik. M-jos protokolo šefo padėjėjų nusiskundė man per vieną diplomatinį priėmimą esą pasiekusios žinios tą ministeriją, kad A. Smetona padaręs spaudai kai kokių nedraugiškų Vokietijai pareiškimų. Tai, esą, padarę vokiečiams labai blogą įspūdį, ypač prisimenant, jog iš vokiečių pusės būvę A. Smetonai parodyta tikro humaniškumo, kai jis 1940 m. birželio mėn. vidury atbėgo į Rytprūsį, gelbėdamasis nuo rusų įsibrovėlių į Lietuvą. Švelniau tą vokiečiams padarytą negerą įspūdį kaip įmanoma: aiškinausi, kad gal tai būtų kokio paprasto nesusipratimo arba spaudos padarytų iškraipymų. Ar savo bendrakalbį nors kiek įtikinau, ne siimu tvirtinti, juo labiau, kad tuo metu nė nebuvau dar patyręs, ką, būtent, A. Smetona buvo ne gero pareiškęs. Apie tai sužinojau tik gegužės pradžioje, kai E. Turauskas atsiuntė man žemiau paduodamą išrašą iš A. Smetonos interviu atspausdinto J. Tysliavos redaguotoje Vienybėje. Jis skamba šitaip:

-- Šių žodžių autorius turėjo ilgą ir nuoširdų pasikalbėjimą su Prezidentu Smetona.

Svečio įsitikinimu, Hitleris nelaimės šio karo. Bet, jo nuomone, šis karas gali nusitęsti. Priežastis: Sovietų Sąjunga. Prezidentas Smetona pasakė: "Nacionalizmas yra vokiškas komunizmas. Tarp šių dviejų ideologijų yra daug bendra.

Gen. štabo pulk. Kazys Škirpa, pirmasis Lietuvos kariuomenės kūrėjas - savanoris, buv. Lietuvos atstovas prie Tautų Sąjungos Ženevoje ir Lietuvos pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Vokietijai, 1940 m. sovietams okupavus Lietuvą, Berlyne jis sudarė Lietuvių Aktyvistų Fronto branduolį iš lietuvių Vokietijoje ir nustatė gaires tautos sukilimui, siekiant atkurti Lietuvos nepriklausomybę. 1941 m. birželio 23 d. įvykus sukilimui, K. Škirpa sukilėlių Lietuvoje buvo paskelbtas Laikinosios Lietuvos vyriausybės ministru pirmininku, tačiau vokiečiai sukludę jam šias pareigas eiti, nes neleido išvykti Lietuvon. 1944 m. buvo vokiečių suimtas ir uždarytas politinių internutojų stovykloje, iš kur amerikiečių buvo išlaisvintas. Nuo 1949 m. lapkričio m. gyvena Amerikoje. Už pasižymėjimą Lietuvos laisvės kovose K. Škirpa apdovanotas Vyčio kryžiumu su kardais. Be to, apdovanotas ir kitais ordiniais bei medaliais, tiek Lietuvos tiek ir kaimyninių valstybių.

Gen. štabo pulk. Kazys Škirpa, pirmasis Lietuvos kariuomenės kūrėjas - savanoris, buv. Lietuvos atstovas prie Tautų Sąjungos Ženevoje ir Lietuvos pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Vokietijai, 1940 m. sovietams okupavus Lietuvą, Berlyne jis sudarė Lietuvių Aktyvistų Fronto branduolį iš lietuvių Vokietijoje ir nustatė gaires tautos sukilimui, siekiant atkurti Lietuvos nepriklausomybę. 1941 m. birželio 23 d. įvykus sukilimui, K. Škirpa sukilėlių Lietuvoje buvo paskelbtas Laikinosios Lietuvos vyriausybės ministru pirmininku, tačiau vokiečiai sukludę jam šias pareigas eiti, nes neleido išvykti Lietuvon. 1944 m. buvo vokiečių suimtas ir uždarytas politinių internutojų stovykloje, iš kur amerikiečių buvo išlaisvintas. Nuo 1949 m. lapkričio m. gyvena Amerikoje. Už pasižymėjimą Lietuvos laisvės kovose K. Škirpa apdovanotas Vyčio kryžiumu su kardais. Be to, apdovanotas ir kitais ordiniais bei medaliais, tiek Lietuvos tiek ir kaimyninių valstybių.

Bet daugiausia -- tarp Stalino ir Hitlerio...

Kadangi Sovietų Sąjunga visais galimais būdais padeda Trečiajam Reichui, todėl, Smetonos nuomone, šis karas neišmanoma greitai baigti. Be to, Smetona pastebėjo: "Tarp Stalino ir Hitlerio buvo susitarta iš anksto. Susitarta pasi dalyti ne tik sferomis, bet ir teritorijomis. Šiandien Stalinas negali netal-

kininkauti Hitleriui: pastarasis jam atidavė pusę Lenkijos, dalį Suomijos, Besarabiją ir Pabaltijo valstybes". Pabraukimai laikraščio surinkti juodu šriftu. Tas tekstas idėtas Vienybėje su paties J. Tysliavos parašu. Jo autentiškumui vargu ar galima abejoti.

Šitokio turinio interviu, duotas ne laiku paties Respublikos Prezidento, buvo tikra torpėda santykiams su Vokietija ir visam tam darbui, kurį Lietuvos dipl. postas Berlyne buvo paties Smetonos įpareigotas vykdyti. Sulyginimas

nacionalsocializmo su komunizmu, o juo labiau Hitlerio su Stalinu, buvo ne tik išulius užgauliojimas kaimyninės valstybės, iš kurios siekėme Lietuvai pagalbos nublokšti nuo savo pačių sovietinį jungą, bet griovė pačią Romoje priimtą Lietuvai atkurti koncepciją, -- pasinaudoti vis labiau artėjusiu rusų-vokiečių pakto sužlugimu. Kiek tokia A. Smetonos pasielgimu būvome visi pasipiktinę, rodo sekantis laiškas, gautas iš E. Turausko:

-- Manau, neturiu reikalo Tamstai aiškinti, kiek pasipiktinimo pas visus sukėlė tokie pareiškimai. Tačiau jau atėjo ir sekantis laikraščio numeris, bet atšaukimo nėra. Gal mūsų laimei vokiečiai nepastebėjo, bet jei jiems kas pakišo -- tai gali labai skaudžiai pakenkti visam reikalui. Šiaip ar taip, manau, iniciatyvos nereikėtų imtis, jei vokiečiai daugiau to klausimo nekeltų. Tačiau, jei jie iškeltų, reiktų būti pasiruošusiam

griežtai pareikšti, kad Tautinis Komitetas, aki-vaizdoje tokių pareiškimų, nieko bendro nebenturi ir turėti nenori sup. Smetona. Su Klimu jau galėjau susisiekti ir jis tam pritaria. Galima spręsti, kad pritaria ir Lozoraitis, nes jis rašo: "Tysliavos atpasakoti pareiškimai tikrai pereina blogiausių mūsų abejojų ir baimių, reikėtų Berne, ribas. Greičiausia pats dėdė (A. Smetona -- KŠ) irgi bus išsi-gandęs, pamatęs savo mintis virtusias raidėmis, bet tai maža paguoda".

(Bus daugiau)

Mums rašo

"DAUGIAU PAGARBOS SAVANORIAMS - KŪRĖJAMS" -- tokia antraštė Dirvoje Nr. 14 tilpo Vidos Augulytės laiškas. Labai gražu, ypač kūrėjams - savanoriams malonu, kad jaunimo atstovė V. Augulytė reagavo taip nuoširdžiai ir drąsiai į anemišką mūsų vyresniosios kartos, Vasario 16-sios ir kitų svarbių valstybinių mūsų minėjimų lankytojų, didvyrių ir laisvės ir nepriklausomybės kovotojų, kūrėjų-savanorių nepagerbimą.

Šia proga man knietė tuo pačiu reikalu ir savo "gražį" pridėti. Štai Chicago ALT skyrius, rengdamas Vasario 16-sios minėjimą, pamiršo pakabinti Lietuvos valstybės herbą Vyty. Ne tik kūrėjai - savanoriai, bet ir kiti nuoširdūs lietuviai, ypač svetimtaučiai, kurių apsiečiai minėjime dalyvavo, buvo dėl to nustebę.

Dėl kūrėjų-savanorių pagerbimo, tai tik pirmaisiais metais Vasario 16-os proga jie būdavo viešai pagerbiami: paprašomi atsisototi ir pirmininkui tarus porą žodžių, būdavo paplojama jiems. Dabar jau ir tai išėjo iš mados. Dar geriau, šiemet užėjimą minėjimą Chicagoje buvo imama 2 doleriai, be jokios išimties ir iš kūrėjų - savanorių.

Teisingai, šviesaus atminimo prel. Mykolas Krupavičius, kartą sveikindamas kūrėjus - savanorius, parašė: "Žmonės dabar jus pamiršo ir neteikia prideramos pagarbos, bet istorija jus nepamirš. Tik kūrėjai - savanorių kraujo auką dėka Lietuva virš 22-jų metų buvo laisva ir nepriklausoma. Susiorganizuvo, sustiprėjo ir prisilaikino visoms gyvenimo sritims inteligentijos, Vasario 16-ios Akta-deklaracija paskelbtas kai dar kraštas buvo okupanto valdžioje: neturėjo nei vyriausybės, nei teritorijos -- būtiniausių valstybės sąstato elementų -- ir, jeigu nebūtumėte pakėlę ginklo ir pastatę savo krūtinę prieš užtvaros, priešas būtų baigęs kraštą okupuoti ir deklaracija būtų likusi tik nereikšmingu su-rašytu popieriaus lakštu. SAVANORIAI iškovoję Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę ir jiems pridera visų padorių lietuvių tinkama pagarba ir respektas."

Kūrėjas-savanoris

SNIEČKUS...

(Atkelta iš 1 psl.)

gyventojų sluoksnius, kartais net skatindami juos daryti valstybinius nusikaltimus".

Jei, pagal Sniečką, Lietuvoje beliko tik "nacionalistų" likučiai, tai, iš tikrųjų kaip suprasti tą nepaprastą dėmesį, kuris skiriamas išeivių, jų veiklos, jų radijo valandėlių veiklai?

Buvęs suvažiavimas liudija: šiemet ypatingai susirūpinta dar vis nepakankamu, vadų akimis, komunistiniu auklėjimu ir, be to, plačiai išryškintas mūsų išeivių Vakaruos poveikis okup. Lietuvos gyventojams, jų nuotaikoms, nusistatymui.

(E)

DAILY INTEREST

Bring your savings account up to \$500 by April 10
and maintain it as a minimum balance.
You'll qualify for daily interest. Free checking, too.

CLEVELAND TRUST

Member F.D.I.C.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

NAMUOSE VIENAS, VIEŠUMOJE KITAS

Asmenišką gyvenimo kontrolę labai žaloja žmogaus dorą policinio režimo valstybėje. Ilgainiui tai palieka gilius randus žmogaus sieloje, jaunolio brandume, šeimės santykiuose. Policinė valstybė nesivaržo su priemonėmis atrasti savo tarius priešus. Ir atradusi tokius, valstybė juos skriaudžia, baudžia, suteikia jiems daug skausmo ir sudarko jų gyvenimą.

Tenka daryti išvadą, kad panašiai yra okupuotoje Lietuvoje. Ir čia jautriausioji sfera, kur policinė valstybė susiduria su žmogaus prigimtinės laisvės samprata, yra asmens religiniai įsitikinimai. Tarybinių pareigūnų nuostabai, ilgai ateistinė kova prieš Dievą nepajėgė ištrinti iš žmogaus dvasios polinkio į religiją.

Todėl susiformuoja farizejiškumo ir moljerinio Tartiūfo tikrovė. Tai nėra koks nors nusizengimas etikai galvoti, ir net sakyti, pasiremiant dabartine anekdotiška medžiaga: namuose katalikas, žmonėse -- partijos pakalikas, taip plačiai ir giliai išpilietinio terorizavimo lietuvių tautoje.

Parafrazuojant žinomą rusų anekdotą, parveža iš Lietuvos atlievintą to anekdoto versiją:

Atvyko pats Rugienius į ateistinių mitingą ir pradėjo kalbą: -- Draugai, meskite tikėjimą, nėra Dievo!

Staiga trenkė smarkus vasarinis perkūnas danguje.

Susverdėjo namai. Ir Rugienius ... ėmė ir per sižegnojo.

Ir Rugienius, juokiasi žmonės: visur Maskvos pakalikas, o dūšioje paprasčiausias katalikas. Nes tokiu jį motina pakrikštijo. (ar)

Leiskite, aš pertraukiu tą votį skalpe (peiliu), -- sako ateistinis gydytojas, -- ir išplausime pūlius!

Suprask: tikintysis -- votis, tikėjimas -- pūliai, gydytojas -- politrukas, skalpelis jo rankoje -- jau kiekvienas suprantą, ką tai reiškia.

Tikėjimo praktiką garantuota Sovietinės konstitucijos. Neva vykdyti konstitucijos nuostatų yra įsteigta "kultų" ministerija, ir politrukas Rugienius "rikioja" apie 800 kunigų, apdeda mokesčiais apie 400 bažnyčių ir bažnytelių, "rūpinasi" apie 100 visiškų invalidų senų kunigų, neleidžia skirti kunigo į 40 vakuojančių bažnyčių, nors stalčiuje turi prašymus kunigus į tas bažnyčias paskirti.

Politrukas Rugienius per savo mašineriją sako ir tiria skundus prieš dvasiškius. Kunigas negali užteiti į vestuves, į krikštynas. Negali suei-

ti su vaikais už bažnyčios sienų. Aukas bažnyčiai tegali duoti bažnyčioje ir būtinai pamaldų metu. Į visos Lietuvos teritorijai skirtą kunigų seminariją galima priimti 5 ar 6 klierikus, kurie gaus kompartijos leidimą stoti į seminariją. Pagaliau, Rugienius turi ir dar vieną specialų savo "ministerijos" skyrių: atkalbėti kunigus nuo celibato, nuo paklusnumo Romai, priversti netgi tarnauti režimui...

Politrukas Rugienius turi labai veiklią savo "ministeriją", nes istoriniu paradoksu ne vyskupai ar kunigai, bet jis, Rugienius, tapo savo režimo kurjoju -- antitarybinio elemento sielų ganytoju. Stengdamasis groti pirmu smuiku savo ir režimo susikurtame Dekameronė, netiesiogiai Rugienius yra tas pirmas režimo faktorius, dėl kurio posakiai kaip: namuose katalikas, žmonėse partijos pakalikas, taip plačiai ir giliai išpilietinio terorizavimo lietuvių tautoje.

Parafrazuojant žinomą rusų anekdotą, parveža iš Lietuvos atlievintą to anekdoto versiją:

Atvyko pats Rugienius į ateistinių mitingą ir pradėjo kalbą: -- Draugai, meskite tikėjimą, nėra Dievo!

Staiga trenkė smarkus vasarinis perkūnas danguje.

Susverdėjo namai. Ir Rugienius ... ėmė ir per sižegnojo.

Ir Rugienius, juokiasi žmonės: visur Maskvos pakalikas, o dūšioje paprasčiausias katalikas. Nes tokiu jį motina pakrikštijo. (ar)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

VASARIO 16 GIMNAZIJOS FIZIKOS KABINETAS

Gimnazijos mokytojas S. ANTANAITIS

Vasario 16 gimnazijos fizikos kabinetas pradėta kurti 1952 metais Diepholze, Vo stovykloje. Pradžiai, kaip ir kiekviena pradžia buvo labai menkute: pradėta nuo geležgalių, atliekamo metalinio laužo rankiojimo ir pn. Rinkta stovyklos gyventojų tarpe; bet vėliau imta ir supirkinėti menkesni objektai, kaip termometras, svarstyklės -- Diepholzo krautuvėse ir vaistinėse ir didesni daiktai -- specialiose firmose kituose Vokietijos miestuose. 1954 m. Muenche ne nupirkta projekcijos aparatas su ekranu už 400 DM, elektros generatorius už 95 DM, oro pompa, transformatorius ir t.t. 1952-3 m. fizikos mokslo priemonėms išsigyti išleista 1500 DM.

Buvo taip pat gauta dovanų daiktai iš atskirų asmenų ir organizacijų.

Evangelikų Sąjunga Šveicarijoje atsiuntė fizikos kabinetui apie 20 atskirų vartotų mokslo priemonių, tarp jų mažą elektromotorą, telefoną, elektrinį generatorių ir kt.

Iš atskirų individualių aukotojų reikiama pirmiausia paminėti J. Lukavičių, gyvenusių tuomet Australijoje. Šis dosnusis lietuvis savo iniciatyva, visai neprašytas, kelis kartus atsiuntė iš tolimos Australijos gimnazijai po keletą daiktų: tarp jų gautas strauso kiaušinis, barometras, kai kurių radioaktyviųjų medžiagų, opalo akmenukų, bumerangas ir kt.

Yra ir daugiau šitų aukojusių fizikos kabinetui: Mansytė padovanojo mažą radijo aparatą; Kulvietis -- elektrinių priemonių (amerikietiškus); Brinkis -- atsiuntė elektronikos dalių; Labanauskaitė paskyrė fizikos kabinetai savo pieštą Newtono paveikslą.

Vokietijos Krašto Valdyba, vadovaujama Zun-

Vasario 16 gimnazijos fizikos kabineto spintoje sudėti įvairūs reikmenys.

dės ir J. Glemžos, atsiuntė 1952-3 metais eilę fizikos mokslo priemonių, kurias ji buvo netikėtai aptikusi vienoje susiliekdavusioje vokiečių mokykloje; de-ja, aparatai buvo senos konstrukcijos, susidėvėję, tiesiog nepataisomas laužas, tačiau neturint geresnių, kai kas pavartota pamokoms (šiame siuntiny, tarp kitko, buvo keli termometrai, keli reostatai, pyrometras, keletas senų manometrų).

Visi fizikos kabineto reikmenys buvo sukrauti Diepholzo gimnazijos viename mažame kambarėly.

1954 m. gimnazijai teko kraustyti iš Diepholzo į Huettendorfą, kur Vokietijos Krašto Valdybos buvo nupirkta namas -- bendrabutis ir prie jo nemažas, apie 4,5 ha sklypas. Gimnazijos patalpai buvo pastatytas ba-

rasas, sumontuotas iš senojo barako dalių; (Ši baraką nupirko Kr. Valdybos narys Glemža kartu su direktorium Giedraičiu netoli Hamburgo). Atsikraustę su visais rakandais į Huettendorfą, turėjome konstatuoti, kad trūksta kambarių net kai kurioms klasioms, tai ką jau bekalbėti apie daiktus! Tat fizikos kabinetą reikėjo suvesti į palėpę, III aukšte, šalia dūmtraukio. Tik po dviejų metų laiko fizikos kabineto daiktus galėjome perkelti į vieną iš klasių.

1955 m. vėl gavom lėšų naujoms mokslo priemonėms išsigyti. Amerikietiška organizacija "Care Mission", padedant kun. prel. J. Končiui, suteikė gimnazijai 1325 DM pinigais. Priemonės buvo nupirktos Herold's firmoje Bad Godesberge.

Po metų ar kitų, ta pati "Care Mission" paaukojo gimnazijai dar 2000 DM sumą, už kurią vėl nupirka reikmenų net trijose firmose. Šiuo atveju išsigijome ypač vertingų aparatų, kaip telegrafą, teleskopą, teluriumą, fizinę švytuoklę ir k.

Dar vėliau iš Vokietijos Pabėgėlių Ministerijos, vadovaujant prof. Oberlaenderiui, gavome apie 2000 DM mokslo reikmenims išsigyti. Už tuos pinigus išsigijome turbinų, motorų, modelių, Magdeburgo pusrutulių, įvairių optikos priemonių, žmogaus akies modelių ir kt.

1960 m. papildyti fizikos kabinetui iš turimų gimnazijos lėšų buvo paskirta apie 6000 DM. Išsigyta žemo dažnumo stiprintojas, mikrobangų siųstuvai ir priimtuvai, universalinis aparatas srovės stiprumui ir įtampai matuoti ir kt.

1965 m., kai buvo pastatyti nauji moderniški gimnazijos rūmai Huettendorfėje, ir buvę barakai nugriauti, Vokietijos Centrinė Vyriausybė kartu su Badeno - Wuertembergo krašto vyriausybe asignavo fizikos kabinetui apie 2400 DM. Už šiuos pinigų išsigyta nemažas skaičius smulkesnių ir stambesnių mokslo priemonių, reikalingų fizikos mokslui eiti aukštesniojoje mokykloje Vokietijoje, ypač elektros ir optikos srityje. Išsigijome, tarp kito ko, optikos bėgius, eksperimentavimo žibintą, optinį diską, transformatorių su lygintuvu, elektros tinklo priemonę, šilumos spinduliuotoją, Kundto vamzdį, garsiakalbį ir daugiau reikalingų dalykų.

1969 metais gauta dovanų aparatais iš vokieškos firmos Frankfurte "Elima". Ši firma gamina įvairius elektrinius matavimo aparatus; dovanos gautos paprasto asmeniškio kontakto būdu. Čia buvo ampermetrai, volmetrai, termometrai, daugiau tinkamų nemokyklos, bet technikos reikalams (jų vertė apie 2,5 tūkstančio DM).

Dabar fizikos kabinetas užima gimnazijoje vieną didelį kambarį; yra jame 9 didelės specialios stiklinės spintos ir viena medinė.

Prie labai vertingų dalykų, kuriais fizikos kabinetas gali didžiuliais, priskirtina šie aparatai: teleskopas, keli mikroskopai, diaaparatas, elektros tinklo priemonė, stiprintuvai, mikrobangų siųstuvai ir priimtuvai, Atwoodo mašina ir kt. Pinigais kabineto vertė siekia 40 tūkstančių D markių. Iš šalių žiūrint, tų visų daiktų kaina gali atrodyti labai didelė. Bet reikia atsiminti, kad mokslo priemonės Vokietijoje yra labai brangios. Dalis priemonių jau susivartojusios, ir jos reikia išimti iš vartojimo bei išbraukti iš inventoriaus knygos, kuri tiksliai vedama.

Šiuo metu kabinetui reikia apskopo -- projekcijos aparato paveikslams iš knygos nuimti, o gimnazijai -- mokyklinio priimtuvo ir siųstuvo, elektronikos dalių, televizinio elektroninio vamzdžio, gero mokyklinio Roentgeno aparato, filmų aparato, aparato lazerio šviesai gauti, atomistikos priemonių ir panašių dalykų. Laukiame, kas paaukotų ar padėtų išsigyti.

Mūsų gimnazijos jaunimas turi gyvenimą iš eiti pasirodęs, kad galėtų toliau studijuoti, čia gavęs visus reikalingus fizikos mokslų pagrindus.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

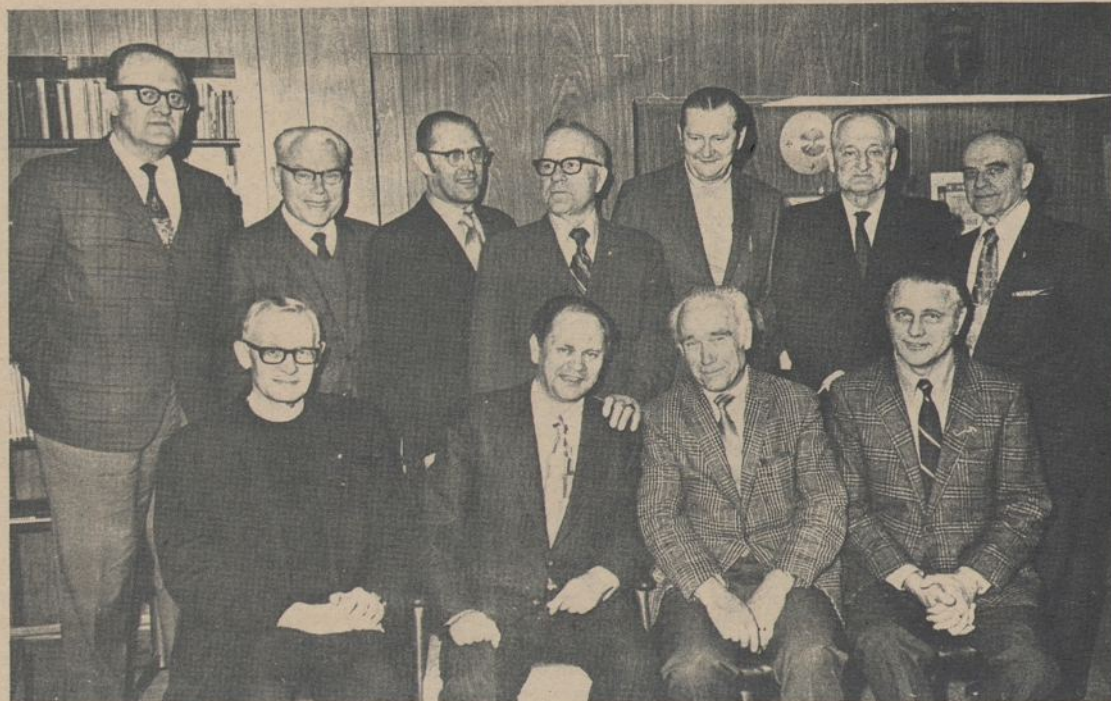
2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

JAV ir Kanados LB IV Dainų Šventės Informacijos komisijos pasitarimas įvyko kovo 24 d. Dainų šventės būstinėje. Iš kairės į dešinę sėdi: kun. Juozas Prunskis, dr. Gediminas Balukas -- vykd. komiteto pirm., muz. Petras Armonas -- muzikinės komisijos pirm., Stasys Džiugas -- Informacijos komisijos pirm. Stovi iš kairės: Algirdas Pužauskas, Jurgis Janušaitis, Juozas Šlajus, Antanas Stakėnas, Vytautas Kasnitėnas, Jonas Vaidėlys ir Antanas Reklaitis -- vykd. komiteto vicepirm.

P. Moletos nuotrauka

DR. J. ŠLIŪPO TEISMAS

V. Domeika

Lietuvos teismuose buvo sprendžiamos dviejų aušrininkų bylos: Kan. Tumo-Vaižganto ir dr. J. Šliūpo, Kan. Tumas-Vaižgantas buvo teisiamas Kaune, Tais Teisėjo už tai, kad Valstybės Teatre, padarė tam tikrą pažeidimą. Toji byla buvo iškelta administracijos organų.

Dr. J. Šliūpo byla buvo sprendžiama Šiaulių Apygardos Teisme, šioji byla, priešingai pirmajai, buvo iškelta ne administracijos organų iniciatyva, bet privatinio pobūdžio skundu. Nuo kalbamo įvykio praėjo daugiau kaip 40 metų. Laikas veikia į visų atmintis. Labai lengva, praleisti kokią nors detalę ir tada nesusižvelgti tikras vaizdas. Todėl, norint tiksliai susipažinti su tuo dr. Šliūpo gyvenimo epizodu, reikėtų peržiūrėti visą jo bylą, kuri, mano manymu, turėtų dabar būti Vilniaus Centraliniame Archyve.

Tuo tarpu, pasiremiant savo užrašais, pasistengsiu, kiek prisimenu, atpasakoti tos bylos esmę ir eigą.

1929 m. dr. J. Šliūpas Šiauliuose išleido knygutę "Tikri ir netikri šventieji". Katalikų bažnyčios atstovai kreipėsi į Šiaulių administraciją -- prašydamas sustabdyti tos knygutės platinimą ir nubausti dr. J. Šliūpą už tai, kad jis, toji knygutė, išniekino ir įžeidė Bažnyčios dogmas bei apeigas. Taisi skundas buvo perduotas Šiaulių tarybai Jonkui prašant praveisti tardymą. Surinkęs reikalingą medžiagą, tardytojas Jonkus patarė dr. J. Šliūpą atsakomybėn ir bylą perdavė Šiaulių Prokuratui. Čia, rodos, prokuroro padėjėjas G. Nutautas surašė kaltinimo aktą. Tame akte buvo nurodyta kodėl ir už ką dr. J. Šliūpas

yra kaltinamas ir pridėtas sąrašas asmenų, kurie kviečiami teismo posėdin. To akto nuorašas buvo įteiktas dr. J. Šliūpui, paaiškinant, kad jei jis nori, tam tikrom aplinkybėmis įrodyti, gali prašyti Teismą, pašaukti jo norimus liudininkus bei ekspertus. Tokio prašymo nebuvo gauta. Praėjus reikalingam terminui, skyrė pirmininkas F. Bugailiškis bylą paskyrė posėdin.

Byla buvo sprendžiama 1930 metų pabaigoje. Teismo posėdžiui pirmininkavo: J. Einoris, teisėjai -- V. Bartkevičius ir Stanevičius, o sklerotariavo šias eilutes rašas -- V. Domeika. Pagrindinį klausimą sudarė -- ar dr. J. Šliūpo parašytoje knygoje yra tokių dalykų, kurie išjuoktų bei niekintų Bažnyčios tiesas bei apeigas. Ekspertai -- prof. J. Toraitis ir Kauno Kapitulios narys -- kan. Česnys davė teigiamas nuomones. Posėdyje buvo iškeltas pareiškimas, jog šventųjų sąrašas yra tokių vardų, kurie visi negyveno. Kan. Česnys pripažino, jog istorijos bėgyje, galėjo susidaryti paklaidos bei apsimaišimai; Bažnyčia tą taria ir padarys reikalingas išvadas. Apygardos Teismas pripažino dr. J. Šliūpą kaltu einant 1903 metų B. Statutui. Vyriausiasis Tribunolas, apeliacine tvarka, išžitūrėjęs bylą, tą sprendimą patvirtino. Kalbant apie 1903 metų B. Statutą reikia pasakyti, jog jis, dar laikinosios Vyriausybės aktu, buvo įteisintas; taip pat jis veikė Latvijos bei Estijos Respublikose. Tuo metu, tarsi Statutas, buvo skaitomas vienas iš modernių; savo definicijų aiškumu bei gyvenimiškumu jis

yra daug pranašesnis už daugelį šio krašto valstijose veikiančius baud. nuostatus. Lietuvoje vyravo noras -- respektuoti tikinčiųjų (t.y. krikščionių, žydų bei mahometonų) laisvę tikėti ir išpažinti norimą religiją. Tuo tik galima paaiškinti, jog nei viena politinė partija ar organizacija nedarė žygių pakeisti ar panaikinti tame Statute veikusius nuostatus, kuriais apsaugojama religijų respektavimas. Teismai privalo laikytis įstatymo; jie negali svarstyti, ar įstatymas yra populiarius ar ne. Geriausiai to pav. galima matyti iš Hawai ir New Yorko valstijose įsisteisusių įstatymų, kuriais legalizuojamas abortas; tuo tarpu -- kitose valstijose tas veiksmas tebėra baustinas, o New England -- baustinas yra ir toksiaismu kuris suteikia priemones apsaugoti nuo neštumo. Todėl ir Lietuvos teismai, jei rado ir pripažino dr. J. Šliūpo parašytoje knygutėje, posakių, kuriais niekinama ir įžeidžiama katalikų dogmos bei apeigos, negalėjo pasiekti kitaip, turėjo pripažinti jį kaltu. Tas taip pat įrodo, jog teismuose "visi yra lygūs prieš įstatymus".

Galiu nurodyti ir kitas, tame teisme sprestas, bylas: kun. Spudas buvo nubaustas už apgaulę; kun. Baliutavičius -- už melagingą parodymą arba garsoje žemelio ir Bauskės mėsinių byloje, 4 ar 5 žydų tautybės asmenys buvo nubausti už nužudymą ir įmetimą šulinio ve terinarijos gydytojo Avižienio. Jie visi buvo lygiai traktuojami prieš įstatymus.

Šiaulių Apygardos Teisme dirbau virš 8-rių metų; gerai pažinoju to Teismo vadovybę --

pirmininką F. Bugailiškį, prokurorą Brazinską ir beveik visus teismo teisėjus. Be teismo darbo tekdavo su jais išsikalbėti ir kitais kultūriniais, moksliniais bei politiniais klausimais.

Aš buvau ir esu įsitikinęs, jog teisėjai Einoris, Bartkevičius ir Stanevičius buvo aukštos kultūros asmenys; puikiai pažinojo lietuvių gyvenimą ir gerai atlikdavo savo, kaip teisėjų, pareigas.

Pirmininkas F. Bugailiškis, prokuroras Brazinskas, tardytojas Jonkus, teisėjai Bartkevičius, adv. Nargelevičius ir eks. Kan. Česnys yra mirę; teisėjai Einoris ir prok. pad. G. Nutautas bolševikų buvo išvežti "nežinia kur", o apie likimą teisėjo Stanevičiaus ir prof. Toraitis neteko nieko sužinoti.

Pabaigoje noriu pridurti: kalbamuoju metu buvau paskutinio kurso -- Teisių fakultete studentas. Iki 1930 metų dr. J. Šliūpo visai nepažinojau, bet, savaime suprantama, buvau skaitęs ir girdėjęs apie jo nuveiktus darbus. Tik 1930 metų vasarą -- pirmą kartą sutikau dr. J. Šliūpą. Jis tada atvyko pas mane, kaip prisiekusį vertėją, patvirtinti, iš anglų kalbos verstą, dokumentą, kuris buvo reikalingas pristatyti vedybų reikalui. Po to dr. J. Šliūpas buvo dar 4-5 kartus Apygardos Teisme -- susipažinti su byla, teismo metu ir vėliau susipažinti su posėdžio protokolu ir motyvuotu sprendimu. Visais tais atsitikimais aš turėjau parodyti reikalingus davinius arba, trumpai tariant jam "patarnauti". Todėl nenuostabu, jog tais atvejais, patenkinti savo žingeidumą, klausinėčiau dr. J. Šliūpą ne tik apie teismą, bet ir apie jo darbus, gyvenimą Amerikoje. Iš jo pareiškimų galiu pakartoti, jo žodžius, kad jis nors kovoja prieš Bažnyčią, bet nesmerkia žmogaus, kuris turi vienokį ar kitą religinį įsitikinimą. Kunigų tarpe taip pat yra gerų žmonių; jis palaikęs gerus santykius su keliais kunigais, kurie dirba Lietuvoje labai. Čia dr. J. Šliūpas nurodė kelias kunigų pavardes -- Amerikoje ir Lietuvoje; jų tarpe buvo kan. Tumo pavarde. Aš nurodžiau dr. J. Šliūpui, jog jis pilnai atitinka, Prageiduliuose minimam Godingos gydytojo asmeniui; tenai dr. Gintautas, lietuviškumo palaikymui, padaro vizitą klebonui Kumstavičiui ir su juo apkalba maskolių daromas lietuviams skriaudas. Tuo palyginimu dr. J. Šliūpas buvo labai patenkintas ir man dėkojo. Kaslink teismo -- tai dr. J. Šliūpas pasakė, jog jis neturi jokio pykčio jausmo; teismo ir prokuratūros asmenys reikšė jam tinkamą pagarbą, bendrai pati byla susidarė vien todėl, kad, galbūt, neapsižiūrėjimą, jis "persmarkiai" parašė kelias eilutes. Tiesa, dr. Šliūpas skundėsi vien tik tuo, kad sąryšį su šia byla, jam susidarė materialinių nuostolių.

J. GRAUDA

Pinigai nekvepia

Tai yra labai senas posakis, kad pinigai nekvepia.

Kadise Romoje senais senais laikais, kada nežinota apie dabartinį oro ir aplinkos teršimą, buvo gerai veikianti asenizacija. Atseit, rangovai vežė "auksą" iš namų į tolimus laukus. "Aukšavežių" unijos tada nebuvo. Rangovai kiek norėjo tiek ir mokėjo savo darbininkams. Ir, laikui bėgant, tos parangos pasidarė pelningiausias Romos biznesas. Tada visagalis Cezarius paskelbė įstatymą, kuris nustatė, kad asenizacijos teise, kartu su kitomis aukštomis sosto teisėmis, priklauso tik vienam Cezariui. Tik jis vienas gali vežti Romos "auksą" į apylinkės laukus.

Aštrieji liežuviai prabilo Romos pirtyse ir aikštėse. Šaipėsi iš valdovo, sumaniusio tokiu keliu susikrauti sau pelną.

Bet Cezaris buvo ne pėsčias. Jis atkirto sakinį, tapusiu istorišku:

-- Pinigai nekvepia!

Po dviejų tūkstančių metų draugas Bimba įrodo, kad šis antikinis posakis yra čia pat, mūsų pašonėje, mūsų tarpe.

Tame pat Laisvės numeryje, Bimba rašo, kad "krikščionybė buvo visų išnaudotojų režimų sugulovė. Krikščionybė visad stovėjo skersai kelio bet kuriai pažangai. Krikščionybės sąvoka reiškia tamsybiškumą ir atžagareiviškumą..."

Kaip tik tame pat Laisvės puslapyje gerai įtelpa stambūs kelių krikščioniškų mokyklų skelbimai, kuriais kviečiama stoti į tas mokyklas.

Ar tai nereiškia, kad už dolerį Bimba išduoda savo moksliškas tezes? Ar tai nereiškia, kad Bimba lengva ranka nubraukia savo prieauklį, skatinamas jį nueiti į tas mokyklas, kuriose neva mokoma sangulauti su išnaudotojiškais režimais, kur dėstomas tamsybiškumas ir vaikai įpranta į atžagareiviškumą?

Baisu net pagalvoti, kad Laisvės prieauklis masiniai stosi į Laisvės puslapiuose giriamas mokslo, užsikrės ten atžagareiviškumo bacilomis, ir jau netik nebebus pažangus, bet net ir Laisvės neims į rankas. Ar tai nekvepia ideologine schizma, kurių jau nemažai išgyventa pruseikizmo sunkmetyje?

Savaime aišku, kad reguliariai Laisvės administracija suskaito, kiek buvo laikraštyje skelbimų ir siunčia toms krikščioniškosioms mokykloms sąskaitas. Reiškia, neužmirškite, apmokėkite.

O gal čia nėra jokių ideologinių lūžių, tik paprasčia ir naši pastanga įrodyti, kad amžini antikiniai posakiai, kaip ir šis (pinigai nekvepia) klesti laisviečių sferose?

Ir dabar, mano vaizduotėje, dr. J. Šliūpas primena paprastą ir malonaus asmens paveikslą, kurio gyvenime svarbiausias tikslas buvo ne kova su Bažnyčia, bet kova su lietuvių išnaudotojais -- maskoliais ir lenkais.

• Ketvirtosios Tautinių Šokių Šventės banketas įvyks naujose McCormick patalpose. Banketo metu bus speciali programa mokytojams ir šokančiam jaunimui pagerbti.

DRIVERS

For car hauling. Experience preferred. Possibility of training for others. Driving licenses record must contain no suspension or revocations. Past employment references must be average or above in rating. Permanent assignment will place you on local Michigan and shorts delivery points. E. & L. TRANSPORT CO. 14201 Prospect, Dearborn, Mich.

SHELL OIL COMPANY

Has an excellent business opportunity for the right man. Proven high gallonage stations in Detroit & Suburbs. With excellent profit potential. For information call Mr. Zolman, Mr. Webber (313) 444-5000 days. Nights -- Mr. Webber -- 313-455-1638 Mr. Zolman -- 313-293-5034

VYTAUTAS ALANTAS

GAISRAS GIRIOJE

Ištrauka iš romano "Šventaragis"

(7)

-- Koks didelis viešpats?

-- Pats Mindaugas. Mat, jis sako esąs mano draugas, nors aš kartais labai suabejoju, kokia gali būti draugystė tarp visvaldžio viešpaties ir klajūno dainiaus?

-- Ir dideli valdovai nevaldo vieni: jie turi turėti draugų ir rėmėjų. Ką tau kalba Mindaugas? -- Šventaragis paklausė smalsiai.

-- Taigi, jis man ir sakys, kad jei valdovas dėl nenuovokos, tinginystės apleidžia krašto tvarkdarystę, tai labai nusikalsta, tiesiog, nusizengias prieš savo gentį, nes ją stumia į suirutę. Gentis gali būti jaustis laiminga tik tada, kai valdžios vadžias tvirtai savo rankose laikas veržlus, išmintingas ir rūpestingas vairininkas. Kai valdovui labiau rūpinti medžioklė ir gomurio smagumai, greit atsiranda pramuštgalvių, kurie tik dėl savo naudos ima kaiti šioti kuolas į vežimo ratus, ir tada kraštas imas slinkti pražūtin. Žodžiu, sako Kernavės viešpats, gentis jaučiantis nelaiminga, kai valdovas išgverėlis ar tuščiagalvis.

-- Argi Dausprungas toks?

-- Ką Mindaugas turėjo galvoje, nežinau: gal Živibuntą, gal tik kalbėjo aplamai? Šią vasarą labiau stebėjau Tautvilą Dausprungaitį. Jis šaunus, protingas jaunuolis, gerai valdo ginklą, geras me-

džioklis, tvirto, savarankaus būdo, o gal svarbiausia, jis giliai yra įsikalęs galvon, kad po tėvo mirties ne kas kitas, o jis turės valdyti Lietuvą tik pri sibių, kad Mindaugas neužgožtų visko, kol jis suaugsiąs ir kad jam daugiau nieko nebeliksią kaip tik tykoti malonės iš dėdės rankų. Kitaip sakant, jis žino savo vietą ir teises ir kaltina tėvą, kad jis nesirūpinąs jo ateitimi ir paliekąs dėdės malonei ar nemalonei. Edividas, gal brolio įkalbėtas, galvoja panašiai.

-- O ką Dausprungas galvoja?

-- To tai nežinau: gal jis galvoja, kad Tautvilas perdedąs, gal jis tiki, kad Mindaugas savo giminaičių nenuiskriausiąs, nežinau...

-- O ką tu galvoji?

-- Nenoriu pranašauti: aš ne Alkaragio pranašas Tvirtbutas, -- atsakė mąsliai Džiugas su šypseną ant lūpų, -- tik, matai, kad valdovas įsisėdą į vežimą, vadžių nebenori taip lengvai paleisti iš savo rankų...

Jų pokalbį nutraukė atbėgęs nuo ežero Šilinis. Jis tarė pašnabždom pasilenkdamas:

-- Vėlės klajoklės pasirodė?

-- Kur? -- pakėlė galvą Šventaragis.

-- Ant raisto.

Vyras atsikėlė ir nuėjo su Šiliniu prie ežero. Išblyškę žiburėliai, truputį pakilę nuo paviršiaus, klaidinėjo šen ir ten vieni užgesdami, kiti vėl pasirodydami iš raisto gelmių. Švieselės lyg bandė priartėti prie kranto, bet tarsi nebeteikusios jėgų užgesdavo pakeliui arba grįždavo atgal.

-- Matot, jos negali pasiekti medžių, kad galėtų išsikūnyti, -- kalbėjo su baimę pašnabždom Šilinis. -- Velnias jas vėl įtraukia į akivarą.

-- Žaltvykslės! -- murmtelėjo Šventaragis --

Nebijok, jos nieko blogo žmogui nedaro.

-- Nedaro, kad negali pasiekti kranto, o jei pasiektų...

-- Žaltvykslės pasirodo tik labai ramią naktį: kai vėjuota jų nepamatyti, -- pertraukė vaikiną Džiugas ir sulig jo žodžiais vėjelis dvelktelėjo nuo kranto ir švieselės dingo.

-- Matot, Velnias jas vėl suvijo į požemį, -- krūptelėjo Šilinis.

-- Ne Velnias, o vėjelis, -- nekantriai mostelėjo Džiugas. -- Einu gulti, greit aus, -- ir jis nuėjo prie ugniakuro.

-- Nesijaudink, Šilini, eik gulti ir tu, -- Šventaragis draugiškai uždėjo ranką Šiliniui ant peties.

-- Niekas man nepasako, kas gi tie žiburėliai, iš kur jie atsiranda ir kur dingsta. Jei jie ne vėlės be vietos, tai kas jie? Juk pelkėje ugnelė nesikūre na...

-- Daug yra paslapčių, Šilini: gal kuriądien mes jas išpėsime, o gal ir niekad neįspėsime, tik atsimink viena -- jei paslaptis nepavojinga, nér ko kvaršini mums galvos.

Jie nuėjo prie ugniakuro ir atsigulė, bet Šilinis dar ilgai negalėjo sumerkti akių.

Rytą visi sukilo anksti. Sužiūrėję žirgus ir išsimaudę jie baigė valgyti vakarykščią stirnieną. Reikėjo nuspręsti kas darytina toliau: keliauti, ar pasilikti? Kadangi vietovė visiems patiko, tai jie nusprendė prie ežero pabūti ilgesnį laiką, nors Šilinis labai įkalbinėjo keliauti toliau. Eikučiui buvo paves-ta prižiūrėti arklus, Šventaragis ir Mantas apsiėmė parūpinti maisto, Šilinis turėjo prižiūrėti ugniakurą ir gaminti valgi, o Džiugui, kaip svečiui, buvo leista darbą pačiam pasirinkti.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

SIMAS KUDIRKA beletristo šviesoje

JURGIO GLIAUDOS "SIMĄ" PERSKAIČIUS

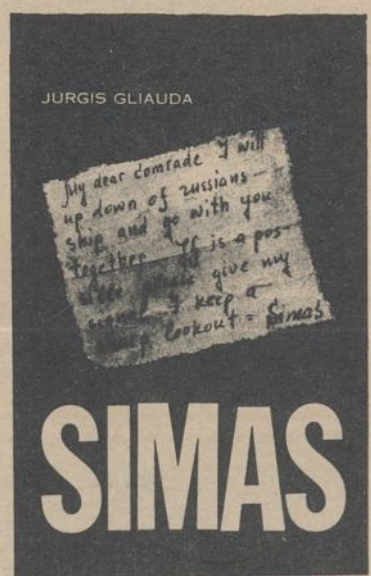
Simo Kudirkos vardas mūsų tautos istorijoje liks kaip šviesi žvaigždė, kuri buvo brutalių jėgų užgesinta kovoje dėl laisvės. Jis veržėsi į laisvę, rizikuodamas savo ir savo trijų šeimos narių ateitimi, gyvybėmis. Šią riziką tegali suprasti tas, kad yra gyvenęs bolševikinės valdymo sistemos nelaisvėje. Biurokratai ir egoistai, kuriems laisvė tebrangi tiek, kiek ji naudinga jo karjerai, šitos rizikos nesuprato ir nesupras. Nuosirdūs idealistai politikai tai tegali suprasti, bet ar tokių politikų pasaulyje dar yra? Simas Kudirka, be abejo, į tai atsakytų neigiamai.

Jurgis Gliuda, prodyktvūs ir populiarius beletristas, daugeliopremijuotų romanų autorius, daugiažanris rašytojas, greit ir kruopščiai surinko medžiagą apie Simo Kudirkos tragišką kovą dėl laisvės ir parašė beletristinė forma patrauklią šios kovos istoriją. Tai, žinoma, ne romanas ir ne apysaka, bet politinis beletristinis reportažas. Jis mums brangus tuo, kad jis netik mūsų, bet ir kitų tautų žmonėms parodys, kad kova dėl asmens ar tautos laisvės yra pats brangusis žmonijos idealas. Tai bus dokumentacija ne tik mūsų, bet ir kitų tautų istorijai. "Viltis" atliko pagirtiną uždavinį šią svarbią knygą greit išleisdama.

"Sovietinės Lietuvos" žvejybos laivo radistas Simas Kudirka, anot Gliaudos, buvo per tris dešimt metų peržengęs vyras, dailiai ir raumeningai nuaukęs, atletas, pabrėžtinai stipraus sprando, apie pusantro šimto svarų svorio. Jo įdegusiame jūreivio veide spindėjo paslėpta laisvės troškimo idėja. Ši idėja Kudirkos sąmonėje subrendo po Čekoslovakijos sukilimų. Jis tada godžiai sekė spaudą ir jautė tiesą tarp eilučių. Čekų noras išsivaduoti iš rusiškai bolševikinės vergijos rėžte rėžė jo są-

STEPAS VYKINTAS

monę. Jan Palach susideginimas įkvėpė jam norą aukotis dėl laisvės. Simas mėgo kalbas. Jo radisto spintukėje buvo keli žodynai. Jis mokėjo pusėtinai ir angliškai. Jis mėgo ir iškarpas iš spaudos, aforizmus. Tai intelektualinio tipo jūreivis.

Brazinskių pabėgimas į Turkiją dar labiau sužadino Simo norą pabėgti į laisvąjį pasaulį. Ir šią mintį jis, matyt, puoselėjo ilgą laiką, laukdamas tik patogios progos. Ši proga atsirado, kada "Sovietinės Lietuvos" žvejybos laivas atsidūrė šalia amerikiečių Vigilante laivo. Dabar Simas kiekvieną sekundę išnaudojo psichologiniam pasiruošimui pabėgti. Deja, jo šis gerai suplanuotas pabėgimas iš laivo į laivą buvo sukludytas JAV laivyno biuro kratijos, kuri, anot Gliaudos, dėl politinio analfabetizmo Simą Kudirką išdavė bolševikams. Iš pateiktųjų J. Gliaudos faktų atrodo, kad kalčiausi šioje byloje yra administratoras W. Ellis ir kap. F. W. Brownas. Juodu, nesiorientuodami politinėje plotmėje, būdami toli nuo įvykio vietos, davė įsakymą Vigilante vadovybei Simą Kudirką grąžinti sovietams. Ellis pakartotinai įsakinėjo: "Jeigu mes gausime per bėgėlį, mes turime jį grąžinti. Jeigu vyras šoks į vandenį, suteikite rusams bet kurį pir-

mumą tam vyrui išgelbėti". Žinoma, nemažiau kalti ir kiti JAV biurokratai, kurie, vengdami politinio konflikto su rusais, bolševikais, nesiryzo Kudirkos atveju iškintis aukštesnėse instancijose, bet savivališkai nusprendė šį laisvės kovotoją paaugoti bolševikiniam sadizmui.

Paskutiniai Jurgio Gliaudos knygos skyriai apie Simą yra tiesiog tragiškai šiurpulingi. Kada Vigilanto vadovybė apsisprendė išduoti Simą Kudirką rusams, jis šaukė angliškai į Eustij: "Duok man peilį, aš noriu nusižudyti". Už Euscio nugaros stovėjo penki rusų bazės jūreiviai, ir Kudirka žinojo, kad tai yra budeliai. Ūmai ir paaiškėjo, kad jie elgėsi su Kudirka budeliškai. "Simas blaškėsi tarp penkių sovietų, kurie mušė jį vis per galvą, nors smūgiai kliuvo į veidą, per ausis, per sprandą. Staiga Kudirka pargriuvo, ir tuoj vienas sugriebė saujon jo plaukus, vieno mirksnio greičiu pakėlė jo galvą už plaukų ir visu smarkumu trenkė į plieninius laiptų tūrėklus, prie kurių jie vilko auką. Ir čia pakartotinai jie daužė jo galvą veidu ar šonu į laiptų tūrėklus (Žiūr. 146 psl.). Vėliau rusai pririšo Kudirką prie kablų, už kurių užkabina pririšimo lynus. Įmovė Kudirkos kaklą į kilpą. Užnėrė kilpą ant Kudirkos kaklo, bolševikai bandė savo auką įkelti į savo denį. Nusitempė į malūn sparnio tūpimo aikštę, jie vėl mušė savo auką, daužė kumščiais dar smarkiau. Amerikiečiai matė bolševikų planą: mušti Simą per galvą, kad jis netektų sąmonės. Tada lengva su belaisviu elgtis kaip su negyvu kūnu. Sovietų laivo vadas Burkalas taip pat mušė Kudirką ir vadovavo mušimo veiksmams. Kai kurie amerikiečiai bandė užstoti Kudirką, bet jų vadovybės buvo sudrausti. Vienas iš amerikiečių bandė užstoti Kudirką,

padarė teisingą išvadą: "Dabar aš žinau, ko verta asmens laisvė ir kiek daug reiškia žmogui gyventi Amerikoje..." Deja, šitie šodžiai Simo Kudirkos nebešildė.

Jurgio Gliaudos knyga apie "Simą" bus labai įdomi ne tik lietuviams, bet ir kitų tautų skaitytojams, todėl ją reikėtų išversti į daugybę kalbų. Ypač ji rekomenduotina mūsų jaunimui, kuris per mažai pažįsta bolševikinę tikrovę ir tikrąjį bolševikų veidą. Iš paskutinių trijų skyrių reikėtų padaryti santrauką mūsų tremties mokyklų skaitinių knygoms.

Perskaičius šią knygą, kyla didžiausias pa-

Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse lietuviški motyvai paminkle.

ISTORINIS MENAS AMŽINO POILSIO VIETOJE

J. ŠLAJUS

Lietuvių kova prieš Chicagos katalikų Archidieceziją už savo teises lietuvių kapinėse plačiai jau buvo aprašoma netik mūsų, bet ir amerikiečių bei kitų tautybių spaudoje, o piketavimų vaizdai buvo rodomi televizijoje. Susirinkimai kapinių klausimams aptarti būdavo tokie gausūs, jog reikėdavo surasti daugiau tūkstančio talpos salę. Kai reikia ginti bendrą lietuvių paliečiantį reikalą, mes esame vieningi ir visi kartu. Tą komplimentą nugirstame net iš vyriausios miesto administracijos.

Kai bažnytinė administracija be išėjimo buvo užsimojusi prie mūsų kapinių panaikinti užrašą "Lietuvių" ir jas subendrinti net su kitomis rasėmis ir tautybėmis, prie LB Chicagos apygardos buvo sudarytas LB Pasauliečių teisėms ginti komitetas, kuris per eilę veiklos metų yra sugrąžinęs "Lietuvių" pavadinimą ir daugiau apgynęs mūsų teisių, bet komitetas dar ne viską yra atgavęs ir šį darbą tebetęsia. Komiteto pirmininku nuopat pradžios yra Algis Regis, kuris

šiam darbui yra atidavęs visą savo laisvalaikį.

LB Chicagos apygardos inform. vadovo J. Vaičiūno bute neseniai buvo susirinkę spaudos atstovai. Šiameposėdyje PTA komiteto pirm. A. Regis savo informacinia-

me pranešime paaikšino kas jau laimėta ir ko dar siekiama. Tęsdamas kovą už mūsų kapinių lietuviško charakterio sugrąžinimą ir jo išlaikymą, A. Regis yra dalyvavęs posėdžiuose su Chicagos bažnytinės administracijos aukštaisiais dvasiškiais ir yra gerai susipažinęs su šios bylos visa eiga ir mūsų teisių pažeidimu. Jis pastebėjo, kad bažnytinė administracija visokiais būdais stengiasi nutautinti lietuvių bendruomenę, piktnauduojant Dievą ir religiją. Šiam tikslui įgyvendinti bažnytinė administracija panaudoja nesusipratusius mūsų dvasiškiaus ir pasauliečius. Savo informacinia- me pranešime Regis patalgyino lietuvių teisėms ginti pavergtoje Lietuvoje ir čia, laisvame krašte, kur mes tikėjome ir norėjome rasti lietuvių išlaikymo užuovėją. Kadangi religija ir jos dvasinės galios yra didesnės negu komunizmas ir jo fizinės galios, tai mūsų tautos naikinimas per religiją Amerikoje eina stipresniu žingsniu, negu komunizmo priemonėmis Lietuvoje.

Tęsiant kovą už lietuvių priklausomų teisių ir papročių sugrąžinimą bei išlaikymą šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, atkreiptas dėmesys (Nukelta į 6 psl.)

Skulp. R. Mozoliausko gamintas paminklas a.a.a Saulei Milaknytei šv. Kazimiero lietuvių kapinėse Chicagoje.

Skulp. R. Mozoliausko gaminto paminklo (detalė) šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Kviečiame įsigyti naują Jurgio Gliaudos knygą apie Simą Kudirką — SIMAS, kurią išleido Vilties leidykla.

Kaina 3 dol.

IŠĖJO ANTROJI LAIDA

DIRVA

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. ir prašau atsiųsti man

..... egz. SIMAS \$.....

Mano adresas

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

KA PADARĖ AUKSAS

Pokarinės emigracijos nešamas 1949-aisiais metais atsiradau Australijoje. Atplaukus į Sydnejaus miestą, kartu su kitais būsimaisiais emigrantais buvau nuvežtas už kelių šimtų mylių, Centralinės Australijos link, į buvusią kariuomenės stovyklą Bathurstą, kur tuo metu buvo pereinamasis naujųjų ateivių punktas. Stovykloje buvo jau nemažai ir lietuvių, todėl tuoj pat susidarė pirmosios sportinės komandos, buvo duodamos atskaitos ir kitos apie Australijos gyvenimą pamokos, tačiau tas visas užimdavo ne per daug laiko ir mes keli draugai, prisiklausę iš vietinių australų įvairiausių pasakojimų apie šiose apylinkėse anksčiau rastą auksą, išėjome ir patys pabandyti rasti auksą. Apsiginklavę gana tvirtomis lazdomis prieš vietinius Australijos gyvūnus ir gyvates, apie kurias irgi visoklausimų tikrų ir išgalvotų anekdotų girdėjome, pradėjome savo žygį ir, po maždaug keturių valandų pasivaikščiojimo prie jūros, didžiulius Australijos kaitrų metu išdžiūstantį upelį ir aplink jį išmėsinėtas laukus. Tai buvo vieta kur mylių mylių žmonės ieškodavo ir rasdavo auksą. Su savo lazdomis pradėjome ir mes, gal daugiau savo malonumui, kasinėti ir "ieškoti" auksą. Tiesa radome daug mažų auksinių grūdėlių, kurie tur but buvo auksą dulkų trupiniai, tačiau, gerokai pavargę ir išalkę, pavakaryje grįžom atgal į stovyklą ir iš viso šio žygio pamatėme savo pirmąsias australiškas kelias kengūras, užmušėme dvi gyvates ir pavakėme daugybę tuo laiku buvusių laukinių triušų, kurie tiek pridarydavo ūkininkams žalos, jog vėliau, valdžios pritarimu, jie buvo masiniai nuodijami ir jų išnaikino tikrai ne vieną milijoną.

Prieš 120 metų Australijoje rastas auksas tose vietose, kur ir mes nesekmingai "ieškojome", pakeitė visą Australijos gyvenimą ir iš buvusios Anglijos kolonijos padarė dabartinę australų tautą. Šis pirmasis Bathursto apylinkėse rastas auksas 1851 metais pradėjo Australijos gyvenime naująją erą, davusią naujos įtakos beveik kiekviename Australijos gyvenimo pasireiškimė.

1851 metais Australijoje gyventojų buvo mažiau nei pusė milijono, tačiau, atradus auksą, per dešimtį metų jau priaugo daugiau negu pusantro milijono. Iki to laiko daugiausiai į Australiją buvo atvežami iš Anglijos nusikaltėliai ir, po savo išpildytos bausmės, apgyvendinami daugiausiai Sydnejaus ir šios valstijos New South Wales apylinkėse. Po auksą atradimo kaliniai daugiau į čia nebuvo vežami ir dar kurį laiką jie buvo talpinami Tasmanijos saloje, kur ir mūsų Amerikos lietuviai kreipšinininkai, svečiuodamiesi žiemos metu, labai sušalo ir iš visų savo gastrolių mažiausiai šią salą norėjo prisiminti, nors joje dabar išauginami obuoliai yra vieni iš geriausių pasaulyje ir eksportuojami ko ne į visus pasaulio kraštus.

Su auksą atradimu buvo pradėta statyti nauji uostai, keliai ir labai staiga išdygo nauji industriniai centrai, nes gautasis turtas ir padidėjęs taip staiga gyventojų skaičius buvo viso to reikalingas.

1825 metais buvo iš Anglijos išgauta vietinės valdžios sudarymas, kai jau 1855 metais buvo sudaryta naujoji Australijos Konstitucija su parlamentarine valdžia ir tas pradėjo veikti N.S.W. ir Victoria valstijose.

Nors auksas ir anksčiau paskyrė vietinių gyventojų ir lenko mokslininko dr. P. Strezeleski buvo rastas ir trumpais aprašymais aprašytas to laiko vietiniuose laikraščiuose ir moksliniuose šio lenko tyrinėtojo veikuose, tačiau oficialiuoju naujosios Australijos "Aukso Eros" atradėju yra laikomas anglas E.H. Hargraves. Atvažiavęs į Australiją 16 metų amžiaus, jis gyveno ir dirbo įvairiose didžiulėse farmose, kol pats neapsivėdė ir nenusipirkė savo farmos. Kartą 1849 metais, beklaidamas ir sustojęs vienuose už eigos namuose jis išgirdo, jog Kalifornijoje, Amerikoje buvo atrastas auksas ir ten iš viso pasaulio žmonės tiesiog masiniai plauda. Grįžęs namo jis pasakė savo šeimai, jog ir jis išvažiuoja į Ameriką ieškoti auksą, kur nuplaukęs jis sudarė septynių australų sindikatą ir pradėjo sunkų darbą, pradžioje išplaudami auksą už 25 dolerių dienai. Vėliau jie persikėlė į dabartinį Sacramento ir Slate Range vietas, kur tikrai surado daug auksą ir pasidarė turtingi. Bevažinėdamas ir beieškodamas auksą po šias Amerikos vietas, jis pastebėjo, kad raudonoji žemė, granitas, kvarcas ir kt. yra lygiai taip pat kaip ir jo būtuose Australijos plotuose, todėl, nors ir būdamas jau gana turtingas, jis nusprendė grįžti į Australiją ir pradėti ieškoti auksą plačiojo Bathursto apylinkėse. Jau 1851 metais, po trumpo pasimatymo su savo šeima, jis su savona nauja grupe arkliais išėjo per Mėlynuosius Kalnus į jo numatytas vietas. Pakeliui prisijungiant vis daugiau ir daugiau auksą ieškotojų, pagaliau jie pasiekė Bathurstą ir prieš pradėdami ieškojimą, jis visus ieškotojus apmokė kà reikia daryti, paaiškino Amerikoje įsigytą savo patirtimą ir nustatė pirmąsias ieškotojų taisykles ir jų privilegijas.

Labai greitai buvo surasta pirmieji auksą gabalai didesni ir mažesni ir apie tai pasklidę gandai ir laikraščiuose skelbiamos žinios, padarė Australijos gyvenime tiesiog perversmą. Vyrai paliko žmonas, tarnautojai tarnybas ir pan. ir visų kelias buvo viena kryptimi -- auksą kasyklų link. Pasižymėję savo auksą turtingumu, pirmosios vietovės buvo pavadinta Karaliaus Saliamono kasyklomis.

Pačiomis pirmosiomis dienomis jau buvo rasta Bathursto apylinkėse 7-nių svarų didumo auksą nugetas, kai vėliau vienas škotas rado nugetą jau 48 svarų didumo. Sydnejuje yra specialus stiklė išgraviruotas paveikslas, kuriame yra pavaizduojamas auksą ieškotojas B. Holtermann prieš savo rasto pačio didžiausio Australijoje auksą gabalo, turėjusio 4 pėdas 9 inčus aukščio, 2 pėdas 2 inčus pločio ir 4 inčus storio. Šis gabalas svėrė 7560 uncijų iš kurių tikro auksą buvo virš 3000 uncijų. Tuo laiku šis gabalas turėjo \$25, 000 vertės.

1851 metais auksą vertė Australijoje buvo \$ 8,00 už unciją, kai šiandien viena uncija turi apie \$35,00 vertę.

ISTORINIS MENAS...

(Atkelta iš 5 psl.)

sys, kad amžinojo poilsio vietoje per visą laiką paminklų, būdingų užrašų, kryžių ir smūtkelių formoje čia yra susitelkęs mūsų tautos istorinis menas. Supažindinimui su šiais mūsų tautos lobiais, minėtame posėdyje dalyvavo vienas iškiliausių fotografijos meno specialistų kun. Alg. Kezys, S. J. Darydamas pranešimą jis čia parodė du didžiulius albumus nuotraukų, paruoštų spaudai. Viso kun. Kezys yra surinkęs apie 300 meniškų istorinių nuotraukų, kurios parodo mūsų tautinį ir religinį meną, nerandamą kitų tautų tautiniame mene. Kun. Keziui tas vertybės pastebėjus, kilusi mintis tą meną surinkti nuotraukose, įliūsuoti ir parodyti plačiai visuomenei išleisto albumo formoje. Ši fotografinimo darba jis pradėjęs

jau prieš kelis metus. Ne užtekę nueiti į kapines tik keletą kartų ir iš eilės visas vertybes nufotografuoti. Vienus paminklus buvę galima fotografuoti vienu dienos laiku, o kitus -- kitu, nes paminklai ir kryžiai yra atkreipti į visas puses. Vienus iš jų buvę galima išgauti -- nufotografuoti žiemos laike, kitus gi vasaros ir kitais metų sezonais, arba anksti iš ryto bei kitu dienos laiku. Albumus variantant matėsi, kad aparatas buvo geros foto menininko rankose. Netenka juk ir stebėtis, nes jaunas jezuistas Algimantas Kezys mažiau kaip per dešimt metų jau yra turėjęs virš 30 savo darbų parodų, išleidęs keletą albumų ir iliustravęs spaudinius.

Albumas grupuojamas į kelis skyrius pagal metus bei klasifikaciją. Ši didžioji vertybės albumą leidžia LB Pasauliečių teisėms apsaugoti komitetas. Jo išleidimas pareikalaus stambesnių lėšų ir visuomenės pramos.

FLORIDA

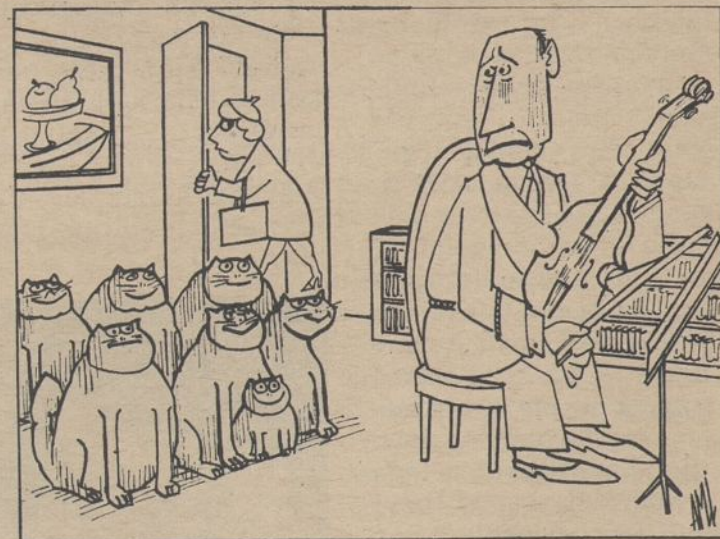
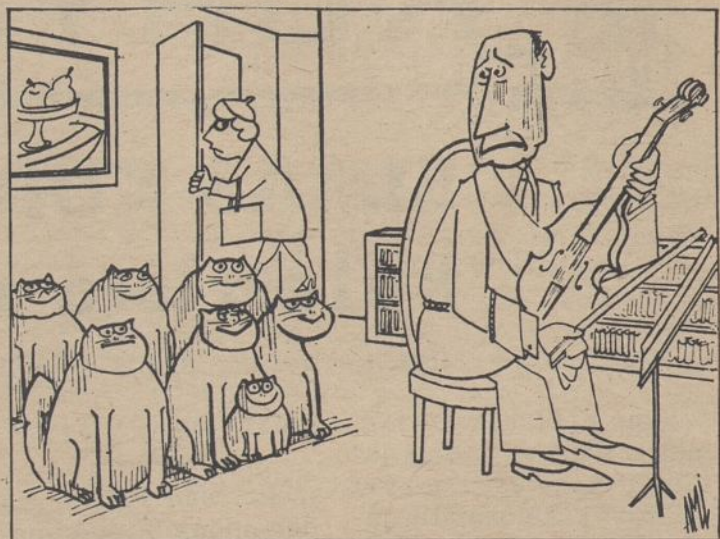
LIETUVIAI JUDA

St. Petersburgas yra virš 200 mylių į šiaurę nuo pirmąsias lietuvių kolonijos Miami, bet daugeliu kuo neužsileidžia savo veikla miamiečiams.

Svarbią rolę lošia turėjimas savo namų -- salės, kur lietuviai gali susirinkti įvairiais atvejais, ir choro. Lietuvių namų savininkas yra Lietuvių Klubas. Klubui pradžia sudarė ir privedė prie namų pasistatymo clevelandiečiai Kazys ir Domicele Štaupai, persikėlę į St. Petersburgą prieš keliolika metų. Kazys Štaupas (dabar jau miręs), Clevelande turėjęs chorą, lengvai įsteigė chorą ir St. Petersburg, pradžia padarę savo garą. Iš choro prasidėjo ir Lietuvių Klubas, kuris kolonijai daugelį lietuvių, daugeliui sumanymą paremiant tūkstantiems, pasistatė puošnų namą. Dabar klubui pirmininkauja jau kelintas metas naujosios ateivijos A. Karnius, abu su žmona padėdami daug pastangų palaikyti veiklą aukštame lygyje.

Klube kas sekmadienis, žiemos metu, vyksta sveikos -- pa-

SEPTYNIŲ SKIRTUMŲ GALVOSŪKIS

SEPTYNIŲ SKIRTUMŲ GALVOSŪKIS. Dailininkas, kopijuodamas piešinį, tyčia padarė septynis klaidas. Ar jūs esate pastabas? Bandykite tuos septynis skirtumus atrasti.

rengimai, paprastai apie 12 valandą dienos, su pietumis ir programa. Žiemos metu, kai suvažiuoja čia lankytojai iš šiaurės, net iš Kanados, salė būna tiek užpildoma dalyviais kad sukelti pavydą žinant kaip dažnai pasitaiko rengimai Clevelande su laukia mažo skaičiaus dalyvių. Tarp svečių iš šiaurės pasitaiko ir Dirvos skaitytojų.

Choras susideda iš apie 30 vyrų ir moterų. Šį sezoną chorui vadovavo Povilas Lingis, prieš keletą metų buvęs Clevelande, paskiau Chicagoje.

Kovo 14 dieną, įvyko paties klubo pietūs su taip vadinama Muzikos švente. Sudainuota 12 įvairių net senesnių liaudies dainų, programą pradedant "Lietuva Brangi". Choristės pasirodė scenoje visos pasisiuvusios naujas vienodos formos baltas sukneles... Chore tik du naujakuriai: A. Karnius ir O. Josiukienė.

Čia gyvuoja SLA kuopa, LRKSA kuopa, senesniųjų organizacijos, ir kai kurie skyriai naujųjų organizacijų. Visi pakaitomis ką nors rengia. Kovo 21 d. choras dainavo Bendruomenės rengtoje programoje.

• Miami Lietuvių Klubas kovo 21 d. surengė pagerbimą Prano Mockaus, jau mirusio, kuris, čia gyvendamas, daugeliu tūkstančių dolerių parėmė lietuvių namo padidinimą. Ta proga visiems dabartiniam klubo nariams buvo surengta pietūs nemokamai. Dalyvavo pietuose ir didokas būrys šiauriečių svečių, tarp jų ir ekskursija iš Kanados.

Programą pravedė klubo pirmininkas Viktoras Kraus, po žodį tarė vienas kitas žymesnių svečių. Klubas veikėjas Adomas Noreika plačiau apibūdino Prano Mockų. Petras Steponavičius pravedė dalyvių pasidainavimą.

Klubas oficialiai vadina si Miami Lietuvių Ameri-

kos Piliečių Klubas. Lietuvių namai pastatyti jau prieš keliolika metų. Juose vyksta įvairi lietuviška veikla. Sale daug naudojasi Miami gyvenę kubiečiai savo vestuvėms.

• Genocido paroda buvo surengta kovo 20-21 d. amerikiečių organizacijos Elks patalpose. Rengė ALT skyrius, A. D. Kaulakio pasidarbavimu. Parodą reklamavo ir lankė daugelis tremtinių kubiečių, kurių Miami miestas yra pilnas. (ksk)

• V. Tomkus, Sapphire Sea motelio, Juno Beah, Fla., savininkas, atsiuntęs auką Dirvai, rašo, kad šiuo metu Floridoje labai gražus oras ir malonu maudytis.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 17 D. Tradicinis Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos balius.

BALANDŽIO 25 D. DLK Būrimas D-jos Clevelando skyriaus parengimas.

GEGUŽES 2 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos koncertas Naujosios Parapijos salėje.

GEGUŽES 8 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos vakaras. Programoje Toronto jaunimo ansamblio "Birbynė".

GEGUŽES 15-16 D. Clevelando ateitininkų metinė šventė.

GEGUŽES 22 D. Čiurlionio ansamblio išvykos P. Amerikon koncertas Nauj. parapijos salėje.

GEGUŽES 23 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokslo metų užbaigimas.

RUGSEJO 25 D. tradicinis Dirvos vakaras.

SPALIO 23 D. Grandinėlių balius šv. Jurgio parapijos salėje.

PETKUS
LAIDOTUVŲ ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYŠ MODERNIOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Resident Camp for Boys — Ages 7 to 14
50 miles from New York, City in Hudson Highlands
July 5 to August 21 — \$625.

TACONIC LODGE

Limited Number of Part Time Campers Accepted. Above Camp Fee includes ALL ACTIVITIES: Swimming Lessons; Boating; Fishing; Private Lake; Archery; Arts; Crafts; Rifle; Camping-out; Hiking; Nature Study; etc... Sixteen Piece Uniform; SPECIAL INSTRUCTIONS IN MAJOR SPORTS: Basketball; Baseball; and Football; — Three Court Gym; Hot Showers.

STAFFED BY THE MARIST BROTHERS
INTEGRATED EDUCATION PROGRAM — Reading & Math.

Camp Director — Brother Chanel Lambert, F.M.S., Camp Taconic Lodge, Rte. 301 — Box 32, Cold Spring-on-Hudson, New York, 10516.
Telephone — 914-265-3694-5.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

CLEVELANDO ALT SUSIRINKIMAS

Metinis Clevelando lietuvių organizacijų atstovų susirinkimas įvyksta sekmadienį, š. m. balandžio mėn. 18 d., 12 val. Lietuvių Klubo apatinėje salėje.

Darbotvarkėje: valdybos veiklos, izdo ir revizijos komisijos pranešimai, naujos ALT skyriaus valdybos ir revizijos komisijos rinkimai, diskusijos, ateities veikla ir kt.

Visos organizacijos prašomos susimokėti nario mokestį (\$2.00) ir prisijusti po 3 atstovus.

ALT Clevelando Skyriaus Valdyba

• A. Garmus, ALT S-gos Clevelando skyriaus pirmininkas, atsiuntė 25 dol. papildymui savo įnašų Vilties draugijoje, tuo būdu tapdamas šimtininku.

Ilgametis Clevelando gyventojas J. Baranauskas persikėlė gyventi į St. Petersburgą, Fla. Clevelande su juo gražiai atsisveikino draugai, teikdami jam gražių dovanų. Nuotraukose grupė clevelandiečių atsisveikinant su J. Baranausku. Pirmoje eilėje sėdi: E. Steponavičienė, J. Baranauskas, M. Bartkienė, B. Rekus, Stovai: J. Bartkus, A. Steponavičius, S. ir J. Garlai ir V. Šniolis. V. Bacevičiaus nuotrauka

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20.000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vésinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

VYSK. M. VALANČIAUS LITUANISTINĖS MOKYKLOS TĖVŲ KOMITETAS

KVIEČIA VISUS Į

PAVASARIO BALIŲ

ATVELYKIO ŠEŠTADIENĮ, BALANDŽIO 17 D., 7:30 VAL. VAK.

ŠV. JURGIO PARAPIJOS SALĖJE.

Programoje — GRANDINĖLĖ — vadovas Liudas Sagys

Salės dekoravimas — Petras Maželis

Šilta vakarienė ir gėrimai.

Pakvietimus užsisakyti pas Komiteto narius: E. Alšėnienę, tel. 526-6831, B. Mainelienę, tel. 629-1690, R. Mickevičienę tel. 921-0320, L. Nagevičienę, tel. 845-4954, V. Palūną, tel. 644-5481, A. Neimanienę, tel. 486-4887 ir V. Rociūną — tel. 524-3160. Kviečiame sudaryti stalus.

TĖVŲ KOMITETAS

"GRANDINĖLĖ" PAVASARIO BALIJE

Mūsų Clevelando jaunimo tautinių šokių grupių pažiba Grandinėle dalyvauja Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos Pavasario baliuje, kuris įvyksta Atvelykio šeštadienį, balandžio 17 d. šv. Jurgio parapijos salėje. Pradžia 7:30 val. vak.

Grandinėle, pajaunėjusi ir paruošusi naują programą, pirmą kartą su ja pasirodys Clevelando lietuviams.

Po to Grandinėle išvyksta gastrolėms po lietuvių kolonijas. Vadovas Liudas Sagys intensyviai dirbo ir dirba su 70 jaunuolių grupe, kuri iškyla kaip talentingas lietuvių tautinių šokių reprezentantas. Grandinėlės orkestro vadovas — Rytas Babickas.

Pavasario balius įvyksta dekoratoriaus Petro Maželio išpuoštoje salėje, grojant Jono Pažemio šokių kapelai. Svečiams bus patiekta šilta vakarienė ir gėrimai.

Pakvietimų kainos: suaugusiems \$7.50 ir moksleiviams — \$2.50. Pavasario balius rengėjai kviečia sudaryti stalus po 10 asmenų. Pakvietimus prašom užsisakyti pas Komiteto narius: E. Alšėnienę, tel. 526-6831, B. Mainelienę, tel. 629-1690, R. Mickevičienę, tel. 921-0320, L. Nagevičienę, tel. 845-4954, A. Neimanienę, tel. 486-4887, V. Palūną, tel. 644-5481 ir V. Rociūną, tel. 524-3169.

• A. L. Tautinės S-gos Clevelando skyriaus metinis susirinkimas šaukiamas š. m. gegužės 2 d., 12 val. Lietuvių Namuose (877 E. 185th St.). Darbotvarkėje numatyta valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, ALT S-gos seimo ir kiti reikalai. Susirinkime bus išrinkti skyriaus atstovai į ALTS seimą, o taip pat ir nauja skyriaus vadovybė — valdyba ir revizijos komisija.

• Pigiai išnuomojamas nedidelis butas East 144 gatvėje. Dalinai butas apstatytas su baldais. (Bet galima ir be baldų). Pageidaujama suaugusiems. Skambinti 681-6509 po 5 val. vak.

• Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui, su teise naudotis virtuve, Cleveland Hts. rajone. Taipgi prie gero susisiekimo ir apsipirkimo. Skambinti tel.: 381-0930, arba po 6 v. v. 481-6112.

Visais gyvybės, sveikatos bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

• Perkant ir parduodant namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

PARDUODAMAS NAMAS

4 šeimų, 16 kambarių, 4 vonios, Namas yra Collinwood apylinkėje. Tel.: 442-7702. (23-26)

PARDUODAMAS NAMAS

Naujoje parapijoje, 5 ir 5 dviejų butų. Moderniai įrengtas, kaip naujas, 2 automobilių garažas. \$30,900.

GEORGE KNAUS
Real Estate
819 East 185 St.
481-9300

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

Detroito Lietuvių Organizacijų Centro susirinkimas įvyko kovo 28 d. Lietuvių Namuose. Susirinkime dalyvavo 30 atstovų iš 16 organizacijų. Susirinkimą pravedė pirmininkas Leonardas Brizgys, o sekretoriaus Petras Pajogus. Centro valdybos praeitų metų veiklos pranešimą padarė L. Brizgys ir pažymėjo, kad praeitįjį metą buvo su staigmenomis ir netikėtumais. Brazinsku, Simokaičių ir Kudirkos įvykiai mus sustiprino spaudos veikloje ir mes kiek galėjome dirbome.

Valdyba metų bėgyje turėjo 7 posėdžius ir 3 specialius susirinkimus. Pravedė 2 minėjimus. Kad per daug neužtęsus susirinkimo, buvo atsisakyta nuo finansų sekretoriaus ir išdėtininko pranešimų, o pasitenkinta tik revizijos komisijos pranešimu, kurį padarė Marijonas Šnapštys. Geras pavyzdys kitoms organizacijoms kaip sutaupti laiką ir turėti tas pačias žinias.

Centro valdyba metų bėgyje turėjo arba surinko \$5,749,33 ir išsiuntė arba išleido \$5,447,28 ir 1971 m. sausio 1 d. liko \$302,05.

Su valdybos rinkimais irgi daug vargo neturėta ir 1971 metais vienbalsiai išrinkta ir jau pasiskirstę pareigomis taip:

Pirmininkas advokatas Rimas Sakis-Sukauskas, I vicepirmininkas Paurazienė, II vicepirmininkas informacijas anglų kalboje Saulius Šimoliūnas, III vicepirmininkas informacijas lietuvių kalboje Vincas Tamošiūnas, I sekretorė studentė-kanadietė Niolė Giedriūnaitė, II sekretorius studentas Robertas Selėnis, finansų sekretorius Petras Pajogus, išdėtininkas Vacys Lelis, valdybos narys ir ryšiams su amerikiečių visuomene Leonardas Brizgys.

Revizijos komisija: Marijonas Šnapštys, Kazys Sragauskas ir Antanas Sukauskas ir kandidatas Juozas Kinčius. I susirinkimą inž. Jonas Gažutis atsigabeno kelis ryšulius anglų kalboje išleistas apie Simą Kudirką prarastos kvotos knyga "Attempted Defection by Lithuanian Seaman Simas Kudirka" ir išdalinio.

Susėdus išrinktai valdybai prie stalo ir pradėjus pareigų pasiskirstymą, atvyko laikraščio Detroit News foto reporteriai ir padarė nuotrauką.

MENO PARODA

I ruošiamą Stasio Butkaus šaulių kuopos Michigano menininkų meno mėgėjų ir pritaikomo meno parodą užsiregistravo šie asmenys ir sutiko joje dalyvauti: Vanda Balynienė, Jurgis Baublys, Irena Černiauskaitė, Albinas Grigaitis, Antanina Jonynienė, Juozas Jasiūnas, Jonas Kavaliauskas, Kunigunda Kodatienė, Sofija Petravičienė, Rimaitė Zotovienė, Aleksandras Stauskas ir Pranas Zaranka. Parodoje matysime: tapybą, grafiką, keramiką, mozaiką, audinių, medžio drožinių (dirbinių), reliefų Lietuvos žemėlapi, Karo Muziejaus modeli ir kitus eksponatus. Parodos atidarymas ir jos pristatymas įvyks balandžio 18 d. 12:15 val., o jos uždarymas balandžio 25 d. 1 val.

Parodą bus galima aplankyti

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

ir apžiūrėti jau šeštadienį balandžio 17 d. nuo 5-7 val. vak. Paroda tęsis visą savaitę ir jos lankymo valandos: penktadieniais ir šeštadieniais nuo 5-7 val. vakaro, o sekmadieniais nuo 12 iki 7 val. vakaro.

Paroda įvyks Lietuvių Namuose 3009 Tilman St. Visa Detrito ir apylinkių visuomenė kviečiama apsilankyti į parodos atidarymą ir aplankyti parodą ir savo apsilankymu pagerbti mūsų darbščiuosius dailės kūrėjus.

LIŪNĖS SUTEMOS POEZIJOS VAKARAS

Organizacijų centro susirinkimui pasibaigus, po geros pertraukos, toje pačioje salėje, turėjome Liūnės Sutampos poezijos vakarą. Į vakarą atsilankę 43 svečiai ir vakaro rengėjai. Vakaraudarė LB apylinkės pirmininkas Artūnas Udrys, o apie poetę ir pačią poeziją žodį tarė dr. Kęstutis Keblys.

Kiosko vedėjas Vytautas Čižauskas poetės knygų buvo atsigabėjęs gerą glėbį ir visas išpardavė. Gera proga buvo pirkti, nes pirkusieji čia pat gavo poetės autografus.

Atsilankiusieji buvo vaišiniami kavute ir skanumynais.

PIKETAVO RUSUS

Lietuviai Ann Arbor ir Detroito studentai kovo 27 d. pike-tavo rusų šokėjus Ann Arbore. Iniciatorė ir piketavimo vadovė studentė Marija Narušytė.

A. Grinius

PAGALVOK

• Su doleriu visad yra ir buvo bėda: jei jis nėra paliestas infliacijos — jį sunku gauti.

Parušė V.Š.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

DIRVOS NOVELĖS KONKURSAUS PREMIJA \$500.00

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiai įteikti data: 1971 metų rugsėjo 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėlė ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridėdama voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėsti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

SEKMADIENIŲ POPIETĖS

Pirmoji sekmadienio popietė Lietuvių Tautinioose Namuose, Chicagoje buvo 1971 m. kovo 28 d. su dailininke Eleonora Marčiulioniene. Popietę trumpu žodžiu, nusakančiu popiečių uždavinį, pradėjo LTN pirmninkas Jonas Jurkūnas.

Popietės dalyvių es, pilnutėlę LTN būstinės salę, su dail. E. Marčiulionienės gyvenimo, mokslų ir kūrybos slink-

timi, supažindino popietės programos vedėja Živilė Keliuotytė-Modestienė. Pati dailininkė trumpais bruožais nusakė keramikos meno (ir keramikos industrijos) apimtį bei jų kelius Lietuvoje.

Salėje buvo išdėstyta keliolika dailininkės darbų originalų. Be to, popietės dalyviai skaidrėmis buvo supažindinti su didele dalimi (per 70

kūrinių!) dailininkės kūrybos darbų.

Bendrai pirmoji popietė praėjo pasigėrėtinai gražiai ir visiems įdomiai. Josios dalyviai turėjo malonią valandėlę. Antroji sekmadienio popietė bus balandžio 18 d. su rašytoja Nijole Užubaliene.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Pirmuoju žingsniu pasirušimui IV-jai Tautinių šokių šventei, kuri įvyks 1972 m. liepos 2 d. Chicagoje, yra organizuojami tautinių šokių vadovų kursai. Jie įvyks tuoj po dainų šventės š. m. liepos mėn. 5-17 dienomis. Užinteresuotus asmenis prašoma registruotis adresu: Irena Šilingienė, 7222 So. Whipple, Chicago, Ill. 60629. Užsiregistravusiems bus prisiųstos smulkios informacijos.

BUV. SELIGENSTADTIEČIŲ SUVAŽIAVIMAS

Ne vienam tenka prisiminti buvusį pažįstamą, ypatingai Vokietijoje tremtinių stovykloje ir pagalvoti, kur jis yra dabar?

Ši mintis kilo keliems seligenstadtiečiams, susitikus Clevelande, ar nevertėtų suruošti buvusių Seligenstadto stovyklos gyventojų suvažiavimą.

Jeigu pritariate šiai idėjai ir norėtumėte susitikti su savo buvusiais prieteliais ir pažįstamais, prašome rašyti pasiūlymus dėl suvažiavimo vietos ir laiko Po-

vilui Motiejūnui, 1863 Grantham Road, Cleveland, Ohio 44112.

LB DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Š. m. gegužės mėn. 1 ir 2 dienomis (šeštadienį ir sekmadienį) yra šaukiamas JAV, rytinio pakraščio LB darbuotojų suvažiavimas. Suvažiavimą globoja LB Patersono apylinkė. Į suvažiavimą kviečiami visi LB darbuotojai, bet ypač raginami apygardų ir apylinkių valdybų nariai arba jų atstovai. Suvažiavimo registracija prasidės šeštadienį, gegužės 1 d., 11 val. iki 12 val. Po to įvyks pietūs. Pats suvažiavimo atidarymas įvyks 1 val. punktualiai. Suvažiavimo vieta šv. Kazimiero parapijos salė, Lafayette St., Paterson, N. J.

• "Attempted Defection by Lithuanian Seaman Simas Kudirka". JAV Kongreso Užsienių komisijos tyrinėjimai dėl Kudirkos išdavimo sovietams. Pateikta dokumentinė medžiaga, 247 psl. Siuntinėjama vel-tui.

Norintieji šį dokumentinį rinkinį įsigyti gali rašyti: Committee on Foreign Affairs, House of Representatives, Washington, D. C. 20515.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

G. Verdi 4 v. opera

LA TRAVIATA

Operos spektakliai:

1971 m. gegužės mėn. 1 d., 8 val. vak.
1971 m. gegužės mėn. 2 d., 3 val. popiet,
1971 m. gegužės mėn. 8 d., 8 val. vak.

ALEKSANDRAS KUČIONAS,
dirigentas ir režisierius

Spektaliai —

Marijos mokyklos auditorijoje,
67th & So. California Ave.
Chicago, Illinois

Bilietai kainos: 8, 7, 6, 5 ir 4 dol. Premjerai \$1.00
brangiau.

Visi bilietai gaunami Marginiuose.

Užsakant bilietus paštu, prašome siųsti čekį LITHUANIAN OPERA OF CHICAGO pavadinimu, kartu su sau pačiam adresuotu voku ir pašto ženklų, būtinai pažymint ir spektaklio datą, čiuo adresu:

MARGINIAI,
2511 West 69th Street
Chicago, Illinois 60629

VISI LIETUVIAI NUOŠIRDŽIAI KVIEČIAMSI
ATSILANKYTI.

LOS ANGELES

Rež. D. Mackialienė

Lietuvių Fondo Los Angeles komitetas ruošiasi gražiam baliui, su vakarine įvairiom linksmybėmis, bet, svarbiausia, su gera menine programa, pagerbti savo rėmėjus, narius ir įgyti daugiau draugų bei narių, nes Lietuvių Fondas — ekonominė lietuvių ir pačios Lietuvos ateitis, stiprybė.

Meninė programa bus tikrai įdomi, nes jai vadovauja labai darbšti, kūrybinga ir nuoširdi visų kultūrinių parengimų talkininkė režisierė-aktorė DALILA MACKIALIENĖ. Ji pati sumontavo ir sukūrė muzikinį farsą "Išlaisvinta Moteris" ir jį režisuoja, parinkusi geriausius, tinkamus tai progai ir tai komedijai, savo Dramos Sambūrio aktorius. Muzika šiam vaidiniui bus: p. O. Metrikienės — palyda pianinu ir Vl. Gilio — akordeonu.

Dalila ir Balys Mackialos yra žinomi kaip dosnūs rėmėjai lietuviško teatro, literatūros, meno; taip pat, Lietuvių Fondui jie skiria širdingą savo paramą. Ir L. Fondo balaus-vakariinės metu (1971 m. gegužės 1 d., 7 v. vakaro šv. Kazimiero parap. salėje) niekas neapsivils atėjus vien jau dėl teatro, kuriame tą vakarą Dalila Mackialienė parodys savo išradinę kūrybingumą.

L. F.

PAIEŠKOJIMAS

Jadvyga Velykienė 147 Grandview Ave., c/o Anthony Micevics, Catskill, N. Y. 12414 ieško savo giminaičio — brovaikio Jono Miškinio, apie 47 metų amžiaus, jo tėvas buvo Pranciškus, gimęs Juknėnų kaime, Daugėlių valsčiuje, Utenos apskrityje. Atrodo, kad jis gyvena Chicagoje. Prašau atsiliepti, arba kiti žiną kur jis gyvena praneškite man, aš būsiu labai dėkinga.

Jadvyga Velykienė

AUKOS DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis aukojo šie Dirvos skaitytojai:

S. Petrulis, Omaha	2,00
V. Usas, Birmingham	2,00
A. Verbickas, Chicago	2,00
K. Domarkas, Highland	2,00
A. Pleakis, Cleveland	2,00
W. Matulaitis, Chicago	2,00
K. Ralys, Cleveland	2,00
K. Bertulis, Chicago	3,00
V. Matulevičius, Weston	7,00
R. Liormanas, Rochester	5,00
ALTS-gos Chicagos Sk.	20,00
L. Lipnis, Cleveland	2,00
V. Maurutis, Euclid	2,00
P. Babickas, Worcester	3,00
S. Ankudas, Baltimore	2,00
V. Vaitužis, N. Guilford	15,00
J. Litvinas, Chicago	2,00
J. Pipiras, Worcester	2,00
A. Matusevičius, Plymouth	2,00
J. Stašaitis, Dorchester	2,00
J. Mačiulis, Lakewood	7,00
J. Mačiulaitis, Dearborn	1,00
J. Šulaitis, La Grange	7,00
K. Butkus, Woodhaven	4,00
A. Rugys, Paterson	2,00
M. Brazauskas, Baltimore	2,00
J. Budrys, Chicago	2,00
A. Simonaitis, Chicago	2,00
H. Bankaitis, Cleveland	10,00
V. Trečiokas, Newton	2,00
I. Žmuidzinas, L. A.	7,00
J. Jukus, Rochester	2,00
I. Kučauskas, Baltimore	2,00
M. Smelstorių, Euclid	2,00
K. Černius, Chicago	2,00
A. Barčas, Bellwood	2,00
V. Tauras, Chicago	2,00

Visiems aukotojams Dirva nuoširdžiai dėkoja.

PATAISA

Rašytojo Jurgio Gliados žodyje knygos SIMAS pristatymo proga Los Angeles mieste (Dirva Nr. 22) renkant tekstą, iškrito pirmojo SIMO mecenato vardas ir pavardė. Reikia skaičiuoti:

Los Angeles šv. Kazimiero parapijos klebonas prelatas Jonas Kučingis. Apgailestaujame.

OWNER-OPERATORS WANTED

If you have a late model tandem tractor and experience in interstate operation, join our growing company covering the Eastern and Middle U. S. Company trailers. Union scale. Paid benefits. Apply to:
ST. LOUIS FREIGHT LINES
U.S. 20, 1/4 Mile West of Route 421, Michigan City, Indiana, or Call (219) 874-6271. (20-34)

FEMALE

PHYSICAL THERAPIST — Must be licensed in Ohio for position with large Home Health Agency. Experience desirable, recent graduate will be considered. Excellent working conditions; good fringe benefits including four weeks vacation. Salary negotiable. Contact Visiting Nurse Service of Summit County, 1659 W. Market Street, Akron, Ohio 44313. (26-32)

A + A

MARIJAI STRAVINSKIENEI

okupuotoje Lietuvoje mirus, sūnams JURGIUI STRAVINSKUI ir PETRUI STRAVINSKUI su šeima, reiškiamo gilią užuojautą ir drauge liūdime

Antanas Jonaitis
Zigmas Dautartas
Antanas Dovydaitis
Juožas Krygeris
A. L. Leknickas
Vacl. Kasakaitis
Antanas Styra
Henrikas Stasas
A. V. Tamulionis
Petras Tamulionis
Petras Zigmas

Gilais liūdesio ir kraštutinio nusi-minimo valandoje

A. A.

ANTANUI JONAIČIUI

pasitraukus iš gyvųjų tarpo, Jo mielai gyvenimo draugei IRUTEI-IZABELEI, dukrai RIMUTEI RIMGAILEI ir Velionio mylimoms anūkėlėms AUDRUTEI ir RŪTELEI, svainei MEGAI BARNIŠKAITEI ir visai liūdinčiai giminei reiškia nuoširdžiausią užuojautą kartu liūdėdama

Antano Nasvyčio šeima

Gen. štabo majorui, skautininkui

A. A.

ANTANUI JONAIČIUI

mirus, Lietuvių Skaučių Sesių reišia užuojautą v. s. IZABELEI JONAITIENEI, dukrai RIMAI ir visai šeimai

LSS Skaučių Sesių

Gen. štabo majorui

ANTANUI JONAIČIUI

mirus, žmonai IZABELEI JONAITIENEI, dukrai RIMGAILEI NASVYTIENEI ir artimiesiems, gilią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime

Čiurlionio Ansamblis

A. A.

skautininkui ANTANUI JONAIČIUI

netikėtai mirus, jo žmoną v. s. IZABELE, dukrą RIMĄ su šeima, svainę v. s. MEGĄ BARNIŠKAITE ir visus kitus artimuosius giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Ona ir Pranas Zailskai

Gen. št. majorui

ANTANUI JONAIČIUI

baigus šios žemės kelionę, našlę IZABELE JONAITIENE, dukrą RIMUTĘ NASVYTIENE ir šeimą, seserį ANTANINĄ JONYNIENE ir šeimą nuoširdžiausiai užjaučiame ir dalinamės liūdesiu

Antanas ir Mėta Tamuliai
Vytautas ir Genė Tamuliai

Gen. štabo majorui

ANTANUI JONAIČIUI

mirus, žmonai IZABELEI, dukrai RIMGAILEI, svainei MEGAI, giminėms ir artimiesiems reiškia nuoširdžią užuojautą

Petras Kudukis

Gen. štabo majorui

ANTANUI JONAIČIUI

mirus, jo žmonai IZABELEI, dukrai RIMUTEI su šeima ir giminėms nuoširdžią užuojautą reiškia

Brigita ir Algirdas Nasvyčiai
su šeima

A. A.

JUOZUI GAŠKAI

mirus, jo žmonai TERESEI, giminėms ir artimiesiems reiškiamo giliausią užuojautą

Kazimiera ir Jonas
Sakalai

VYTAUTUI KARALIUI

mirus, jo žmonai IRENAI ir visai šeimai reiškia gilią užuojautą

Vytenis ir Liuda
Čiurlioniai